

Χ. Ἡ γεωπολιτικὴ τῆς Τουρκίας: Ὁ “νεο-ὀθωμανισμὸς” καὶ ὁ ρόλος τοῦ Νταβούτογλου - Οἱ σχέσεις μὲ Ἑλλάδα, ΗΠΑ, Ρωσσία καὶ Ἰσραήλ τὸν 21ο αἰῶνα

[Ἀμυντικὴ Ἐπιθεώρηση, n° 77 (4/2009)]

Ἡ ἰδέα τῆς συνεντεύξεως μὲ τὸν καθηγητὴ Ἰωάννη Μάζη προέκυψε τὶς τελευταῖες ἑβδομάδες, μετὰ τὴν σύγκυση ποὺ προεκλήθη στὴν χώρα μας ἐξ αἰτίας τῆς ἀνακοινώσεως τῆς ἐπίσημης ἐπισκέψεως τοῦ Ἀμερικανοῦ προέδρου Μπαράκ Ὀμπάμα στὴν Τουρκία καὶ τῆς δημοσιότητος ποὺ ἔλαβε στὰ ἑλληνικὰ ΜΜΕ ὁ κύριος σύμβουλος τοῦ Τούρκου πρωθυπουργοῦ, Ταγίπ Ἐρντογάν, γιὰ θέματα ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, Ἀχμέτ Νταβούτογλου. Ἐθεωρήσαμε σκόπιμο νὰ ζητήσομε τὴν γνώμη ἑνὸς εἰδικοῦ ἐπιστήμονος, ὁ ὁποῖος εἰσήγαγε τὴν σύγχρονη Γεωπολιτικὴ στὴν χώρα μας. Ὁ καθηγητὴς Μάζης ἀνταπεκρίθη μὲ εὐχαρίστηση καὶ ἀπήντησε σὲ μιὰ σειρά ἐρωτήσεων ποὺ τοῦ ὑπέβαλε ὁ διευθυντὴς συντάξεως τῆς «ΑΕ», Ἰωάννης Θεοδωράτος, μὲ στόχο τὴν πληρεστέραν ἐνημέρωση τοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ γιὰ μιὰ σειρά κρισίμων θεμάτων μὲ ἐπίκεντρο τὴν γεωπολιτικὴ τῆς Τουρκίας κατὰ τὸν ΚΑ΄ αἰῶνα.

«ΑΕ»: Κύριε καθηγητά, κατ' ἀρχὰς θὰ ἤθελα νὰ σᾶς εὐχαριστήσω γιὰ τὴν συνέντευξη, μὲσω τῆς ὁποίας οἱ ἀναγνώστες μας θὰ μπορέσουν νὰ ἀντιληφθοῦν τὴν ὀρθὴ διάσταση τῆς σημερινῆς καὶ τῆς μελλοντικῆς γεωπολιτικῆς καταστάσεως τῆς χώρας μας καὶ τῆς Τουρκίας. Οἱ πλέον ἔγκριτοι Ἕλληνες ἀναλυτὲς σὲ ζητήματα γεωστρατηγικῆς καὶ ἀμυντικῆς ἀναλύσεως καὶ διπλωματίας ἐδῶ καὶ διεθνῶς σᾶς ἀναγνωρίζουν, ἐγγράφως στὴν βιβλιογραφία τους, ὡς τὸν εἰσηγητὴ τῆς σύγχρονης γεωπολιτικῆς στὴν Ἑλλάδα. Οἱ γνωρίζοντες τοῦ διεθνοῦς γίνεσθαι σᾶς θεωροῦν ὡς ἕνα ἀπὸ τοὺς σημαντικοὺς θεωρητικοὺς τῆς Συστημικῆς Γεωπολιτικῆς Ἀναλύσεως. Μὲ δεδομένα ὅλα αὐτά, θὰ θέλαμε νὰ μᾶς μιλήσετε γιὰ τὴν παρούσα γεωπολιτικὴ θέση-σημασία τοῦ διπόλου Ἑλλάδος-Κύπρου καὶ τὶς γεωστρατηγικὲς διαδράσεις καὶ ἀλληλεπιδράσεις ποὺ προσιωνίζονται, στὸ πλαίσιο τοῦ μεσανατολικοῦ γεωπολιτικοῦ συμπλόκου. Πῶς προβλέπεται νὰ διαμορφωθοῦν στὸ μέλλον οἱ γεωστρατηγικὲς ἰσορροπίες; Θὰ παγιώσουν αὐτὲς οἱ ἰσορροπίες νέες γεωπολιτικὲς καταστάσεις γιὰ τὸ εὐρύτερο Ὑπερσύστημα τῆς Μεσογειακῆς Λεκάνης;

Ι. Μάξης: Άγαπητέ κ. Θεοδωράτε ἐγὼ σᾶς εὐχαριστῶ γιὰ τὸ ἐνδιαφέρον σας γιὰ τὴν γεωπολιτικὴ ἀνάλυση καὶ γιὰ τὰ καλὰ σας λόγια. Κάμνω ἀπλῶς τὴν δουλειά μου. Ἄς μποῦμε ὁμῶς στὸ θέμα μας.

1) Ἀπὸ Συστημικῆς ἐπόψεως τὸ Δίπολον Ἑλλάδα-Κύπρος ἐντάσσεται σὲ ἓνα γεωπολιτικὸ Σύμπλοκο μὲ τέσσαρες ἀπολήξεις: Ἑλλάς-Κύπρος-Ἰσραήλ-Τουρκία. Τὸ τετράγωνο αὐτὸ διακρατικὸ ὑποσύστημα διαδραστικῶν διαδικασιῶν ἰσχύος¹ ἐντάσσεται κατὰ πρῶτον στὸ γεωπολιτικὸ σύστημα τῆς εὐρύτερης Μέσης Ἀνατολῆς, ὅπως τὴν ὥρισε ἡ Κοντολιζα Ράις τὸ 2005, καὶ κατόπιν στὸ Εὐρύτερο Μεσογειακὸ Ὑπερσύστημα, τὸ ὁποῖον περιλαμβάνει καὶ τοὺς δρώντες τῶν ΗΠΑ καὶ τῆς ΚΑΚ (Κοινοπολιτείας Ἀνεξαρτήτων Κρατῶν). Ἀκόμη τὸ τετράγωνο αὐτὸ συνίσταται σὲ ἐπὶ μέρους διπολικὲς καὶ τριγωνικὲς σχέσεις διαδράσεων ἰσχύος. Ἡ Κύπρος, π.χ., ἐκτὸς τῶν προλεχθέντων συστημικῶν τῆς καθορισμῶν, ἀποτελεῖ ταῦτοχρόνως καὶ τὸν ἓνα πόλο τοῦ γεωπολιτικοῦ ὑποσυστημικοῦ Διπόλου Ἰσραήλ-Κύπρος, τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζεται ἀπὸ στενὴ γεωστρατηγικὴ σχέση λόγῳ τῶν «σκληρῶν» γεωγραφικῶν του χαρακτηριστικῶν ὅπως οἱ Ἀνεξάρτητες Οἰκονομικὲς Ζώνες, οἱ Ὑφαλοκρηπίδες, οἱ Ἐθνικοὶ Ἐναέριοι Χῶροι (ΕΕΧ), τὰ Χωρικὰ Ὑδατα (ΧΥ), οἱ ἀποστάσεις στρατηγικοῦ βάρους κλπ., τὰ ὁποῖα ἀναδεικνύουν καὶ ἄκαμπτες πολιτικο-ἀμυντικὲς συσχετίσεις. Τὸ Δίπολον αὐτὸ ἀποτελεῖ μὲ τὴν σειρά του τὸν κεντρικὸ πόλο, ἃς ὀνομασθεῖ Πόλος (I-K), ἐντὸς τοῦ, πολυπολικῆς συγκροτήσεως, Γεωπολιτικοῦ Συστήματος τὸ ὁποῖον ἀπὸ πλευρᾶς ἔθνικο-κρατικῶν δρώντων στὴν μέση κλίμακα², δηλ. σὲ αὐτὴν τῆς εὐρύτερας Μέσης Ἀνατολῆς, συγκροτεῖται ὡς ἑξῆς:

α) (I-K) - Τουρκία, β) (I-K) - Συρία-Λίβανος-Ἰράκ, γ) (I-K) - Ἰράν, δ) (I-K) - Ἑλλάς. Ἡ Ὑπερσυστημικὴ του κλίμαξ, ἀσφαλῶς, περιλαμβάνει τοὺς Ἐθνοκρατικοὺς δρώντες τῶν ΗΠΑ, τῆς Ρωσσίας καὶ τῆς ΕΕ. Δὲν ἀρχίζω κατὰ τύχην, κ. Θεοδωράτε, τὴν ἀνάλυσή μου ἀπὸ τὸ Δίπολο Κύπρος- Ἰσραήλ. Ἀπλούστατα θεωρῶ ὅτι πρόκειται γιὰ τὴν σημαντικωτέραν ἐστία ἀσταθείας στὸ ἐσωτερικὸ τῆς μέσης συστημικῆς κλίμακος ὅπως ὠρίσθη, δηλ. τῆς Μέσης Ἀνατολῆς. Εἶναι, κατόπιν τούτου, ἐπίσης προφανὲς ὅτι ἀποτελεῖ τοὺς λόγους τῶν σημαντικωτέρων καὶ σοβαρότερων Ὑπερσυστημικῶν παρεμβάσεων στὴν περιοχὴ, οἱ

1. Μάξης: Ὅφειλω νὰ ὀρίσω τὴν ἰσχὺν ἀκόμη μιὰ φορὰ γιὰ τοὺς ἀναγνώστές σας: Ἡ ἰσχὺς ὀρίζεται ἀπὸ τὰ μετρήσιμα ἀποτελέσματα τῆς ἐφαρμογῆς καὶ τῆς λειτουργίας τοῦ Ἀνθρωποχώρου τοῦ ἐξεταζομένου γεωπολιτικοῦ Συστήματος ἐπὶ τοῦ Φυσικοῦ Χώρου τοῦ ἰδίου Συστήματος. Δηλ. ἀπὸ τὰ μετρήσιμα μεγέθη ποὺ προκύπτουν ἀπὸ τὴν λειτουργία τῶν τεσσάρων γεωπολιτικῶν πυλῶνων, ὅπως ἐγὼ τοὺς ὀνομάζω. Κοντολογίᾳ: α) τῆς Ἀμύνης, β) τῆς Οἰκονομίας, γ) τῆς Πολιτικῆς, δ) τοῦ Πολιτισμοῦ καὶ τῆς Διαχειρίσεως καὶ τοῦ Ἐλέγχου τῆς Πληροφορίας. Ἀναφορικῶς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς δυνατότητος μετρήσεως ἀφηρημένων μεγεθῶν, σᾶς ἐνημερώνω ὅτι μέθοδοι ποσοτικοποιήσεως ὑπάρχουν καὶ λειτουργοῦν μὲ ἀρκετὰ καλὰ, προσεγγιστικὰ πάντοτε, ἀποτελέσματα.
2. Ὡς «Μέση κλίμαξ» νοεῖται ἡ κλίμαξ Συστήματος. Ὡς «Ὑψηλὴ κλίμαξ» νοεῖται ἡ κλίμαξ Ὑπερσυστήματος. Π.χ. τὸ γεωγραφικὸ Σύμπλοκο ΗΠΑ-Ρωσία-ΕΕ-Μέση Ἀνατολή, ἀποτελεῖ γιὰ τὴν περίπτωσή μας συγκρότηση «Ὑψηλῆς κλίμακος» ἢ ἀλλοιῶς «Ὑπερσυστήματος». Ἐπίσης ὡς «Χαμηλὴ κλίμαξ» νοεῖται ἡ «κλίμαξ Ὑποσυστήματος». Π.χ. τὸ Δίπολο (I-K) εἶναι Ὑποσύστημα ἢ ἀλλοιῶς «προσδιορίζεται σὲ χαμηλὴ κλίμακα ἢ κλίμακα Ὑποσυστήματος».

όποιας επηρεάζουν αναποφεύκτως την Ελλάδα ως γεωγραφικό δρώντα ένδο-
 συστημικής μορφής αλλά και, ιδιαίτερος, ως στοιχείο καθεστώτων συλλογικής
 ασφαλείας, των οποίων τα μέλη εμφανίζονται να έχουν διαφορετικά συμφέρο-
 ντα. Συνεπώς:

1.1.) Η ανάλυση του Διπόλου (I-K) στο πλαίσιο της ανωτέρω συγκροτήσε-
 ως, βασίζεται στην διαπίστωση ότι η οποιαδήποτε έρευνα σχετικώς προς τις νέες
 στρατηγικές ισορροπίες στην περιοχή, πρέπει να λάβει υπ’ όψει, πρωτίστως, το
 ζήτημα των δυνατοτήτων σταθεροποίησης του γεωστρατηγικού περιβάλλο-
 ντος του Ισραήλ. Και αυτό διότι η συμπεριφορά και η αντίληψις ασφαλείας του
 ισχυρού αυτού στρατηγικού δρώντος έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον συσχετιζομένη
 προς το ελληνικό πλαίσιο γεωστρατηγικών συνθηκών ασφαλείας. Στο καθεστώς
 της παρούσης συγκυρίας, λοιπόν, παρατηρείται ιδιαίτερα εϋπάθεια αναφο-
 ρικώς προς την βελτίωση της σταθερότητας στο γεωστρατηγικό περιβάλλον του
 Ισραήλ, με τα κατωτέρω τρία, γεωστρατηγικής φύσεως και μέσης Συστημικής
 κλίμακος, δεδομένα:

i) Το διατηρούμενο συγκρουσιακό κλίμα στην νοτιοανατολική Τουρκία
 και στο βόρειο Ιράκ, με αφορμή τις κουρδικές «θερμές διεκδικήσεις» και τις
 επακόλουθες τουρκικές επιθέσεις.

ii) Την διαφαινομένη αστάθεια στον νότιο Λίβανο, όπου η ανάμιξις της Δα-
 μασκού προκαλεί έντονες αντιδράσεις από πλευράς της χειραφετημένης πλέον
 και με ύψηλόν κύρος Χεζμπολά. Τα γεγονότα αυτά δεν επιτρέπουν την σταθε-
 ροποίηση των όποιων θετικών υπερσυστημικών και ένδοσυστημικών πολιτι-
 κο-οικονομικών συντελεστών στην παρούσα συγκυρία.

iii) Την υπάρχουσα στασιμότητα της δυναμικής της Αναπόλεως (26-28 Νο-
 εμβρίου 2007), λόγω της αρνητικής στάσεως της Δαμασκού.

Ός Υπερσυστημικού, δηλ. ευρύτερου διεθνούς επιπέδου μεταβλητές της εν
 λόγω διαδικασίας θεωρούνται αφ’ ενός

i) η διαφαινομένη, θετική πλέον, διάθεση της διακυβερνήσεως Όμπάμα στην
 δυναμική των συρο-ισραηλινών συνομιλιών ειρηνεύσεως, αλλά και

ii) η στρατηγική προοπτική της Μόσχας στο ευρωπαϊκό πολιτικο-οικονομικό
 σύμπλοκο, το όποιο με την σειρά του αναπτύσσει βαθμιαίως στρατηγικές επιρ-
 ροές στα ζητήματα:

ii.1.) της επίλυσεως του Ισραηλο-παλαιστινιακού προβλήματος, όπως και
 ii.2.) επί των συρο-ισραηλινών σχέσεων, μάλιστα επί της άρχης «έδαφη έναντι
 ειρήνης».

Άρνητικές Υπερσυστημικές δυναμικές, ακόμη, δημιουργούνται από: i) Την
 μονομερή ανεξαρτητοποίηση του Κοσσυφοπεδίου μακράν και πέρα της νομίμου
 διεθνοδικαϊκής βάσεως. Η ισραηλινή κυβέρνηση, όπως και η νόμιμος κυβέρνη-
 σις της Κυπριακής Δημοκρατίας αλλά και της Ελλάδος, δεν αντιμετωπίζουν θε-
 τικώς αυτού του είδους τις «άποσχίσεις», οι οποίες βλάπτουν την διεθνή στα-
 θερότητα και ασφάλεια και ιδιαίτερος στην περιοχή μας, αυτήν της ΝΑ Μεσο-
 γείου³. Πρέπει να τονίσω ότι στο σημείο αυτό η ελληνική κυβέρνηση θα μπο-

3. Μάξης: Για το θέμα του Κοσσόβου και την ισραηλινή ανησυχία είχα γράψει πολλάκις,
 αλλά μπορούν οι αναγνώστες σας να βρουν μίαν ολοκληρωμένη έκδοχή στο άρθρο μου,

ροῦσε νὰ προχωρήσει σὲ σχεδιασμὸ ἀξόνων συναντιλήψεων διπλωματικῆς δράσεως μὲ ὅλες ἐκεῖνες τὶς χώρες οἱ ὁποῖες διατηροῦν ἔντονες ἐπιφυλάξεις γιὰ αὐτοῦ τοῦ εἴδους τὰ φαινόμενα.

ii) Τὴν προξενθεῖσα ἐξ αὐτοῦ τοῦ προηγουμένου ἀνεξαρτητοποίηση τῆς Ν. Ὀσειτίας καὶ Ἀμπχαζίας, στὴν σφαῖρα τῆς γεωστρατηγικῆς ἐπιρροῆς τῆς Μόσχας⁴.

Κάποιες θετικὲς δυναμικὲς ποὺ διαμορφώνονται κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνες, εἶναι αὐτὲς ποὺ ὀφείλονται σὲ μία διαφαινομένη ἑλληνο-ἰσραηλινὴ ἀμυντικὴ συνεργασία, γεγονὸς ποὺ ἐνισχύει τοὺς δεσμοὺς ἐμπιστοσύνης μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Τελ Ἀβίβ. Οἱ δεσμοὶ αὐτοὶ μποροῦν νὰ λειτουργήσουν ὡς θετικοὶ συντελεστὲς ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς καὶ ἑλληνοκυπριακῆς πλευρᾶς γιὰ τὴν ἐπίτευξη μιᾶς ἀξιοπρεποῦς λύσεως στὸ Κυπριακὸ, τὸ ὁποῖο στὴν περίπτωσή αὐτὴν πρέπει νὰ ἀναλυθεῖ καὶ στὴν πτυχὴν του ἢ ὁποῖα σχετίζεται μὲ τὸν ρόλο τῆς Μεγαλονήσου γιὰ τὴν ἰσραηλινὴ ἐθνικὴ ἀσφάλεια. Ὁ παράγων αὐτὸς συνήθως δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψει ἀπὸ τὴν ἑλλαδικὴ καὶ ἑλληνοκυπριακὴ πλευρᾶ, ἐνῶ ἡ ἑλληνικὴ ἀδράνεια στὸν τομέα αὐτὸν ἀξιοποιεῖται τὰ μέγιστα ἀπὸ τὴν τουρκικὴ πλευρᾶ. Τὸ ἐπειγόντως ζητούμενο εἶναι οἱ συντελεστὲς αὐτοὶ νὰ τύχουν ἐκμεταλλεύσεως καὶ νὰ μὴ ἀπολεσθοῦν ἄνευ ἀξιοποίησεως ἀπὸ τὴν ἑλληνοκυπριακὴ καὶ ἑλλαδικὴ πλευρᾶ.

Ἐπίσης, ἡ θετικὴ πορεία τῆς ὀμαλοποιήσεως στὸ Ἰράκ συμβάλλει πρὸς τὴν γενικωτέρα διευθέτησή τῶν ἀνταγωνισμῶν στὴν περιοχὴ. Ὁ ρόλος τῆς Τεχεράνης στὴν περίπτωσή τῶν σητῶν τοῦ νότιου Ἰράκ δὲν εἶναι ἀμελητέος καὶ καταδεικνύει, παρὰ τὴν ὑπάρχουσα ἔνταση τῶν ἱρανο-ἀμερικανικῶν σχέσεων, τὴν ὑπάρχουσα πρόθεση ὀρισμένων ἰσχυρῶν, ὅσο καὶ ὀρθολογικῶν κύκλων τῆς Τεχεράνης, οἱ ὁποῖοι δὲν ἀνήκουν στὴν σφαῖρα ἐπιρροῆς τοῦ προέδρου Ἀχμαντιντζάντ, γιὰ μιὰ ἐξομάλυνση τῶν ἀμερικανο-ιρανικῶν σχέσεων εἰς τὸ μέλλον. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ εἶναι ἀντιληπτὸ ἀπὸ τὴν ἀμερικανικὴ πλευρᾶ, πρᾶγμα ποὺ ἔγινε αἰσθητὸ καὶ στὴν περίπτωσή τῆς ἐκτελέσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς τοῦ Σαντάμ Χουσεῖν ἀλλὰ καὶ στὴν διαρροὴ τῆς Ν.Ι.Ε.'s στὸν ἀμερικανικὸ καὶ στὸν διεθνή Τύπο στὶς 3/12/2008. Ἀλλωστε ἡ νέα πολιτικὴ Ὀμπάμα πρὸς τὴν Τεχεράνη ἔχει ἤδη ἀρχίσει νὰ ἐπιδεικνύει τάσεις μειώσεως τῆς ἐντάσεως μεταξὺ τῶν δύο πλευρῶν.

Συμπεράσματα: Εἶναι προφανὲς ὅτι ὁ ρόλος τῆς Ἑλλάδος στὴν προσπάθεια ἐξομάλυνσεως τῶν ἱρανο-ἰσραηλινῶν σχέσεων ἀλλὰ καὶ στὴν ἀντίστοιχη προσπάθεια ἐξομάλυνσεως τῶν σχέσεων Χαμάς-Φατὰχ-Ἰσραήλ, ὅπως καὶ Χεζμπαλᾶ-Ἰσραήλ, μπορεῖ νὰ εἶναι σημαντικώτατος καὶ ἄκρως ἐποικοδομητικός. Ἄν ἡ χώρα μας κρατηθεῖ στὸ περιθώριον τῶν συγκλονιστικῶν αὐτῶν ἐξελίξεων ποὺ προαλείφονται, τὸ τίμημα θὰ εἶναι νὰ ἀφήσει ὅλο τὸν δικαιοματικῶς δικό της ζῶτικὸ χώρο κινήσεων καὶ στρατηγικῶν ἐλιγμῶν στὶς λοιπὲς ἀντα-

ὑπὸ τὸν τίτλον: «Τὸ «Ἀνεξάρτητο Κόσσοβο καὶ τὰ ζητήματα ἐθνικῆς ἀσφαλείας τοῦ Κράτους τοῦ Ἰσραήλ», *Γεωστρατηγικὴ-Ι.Α.Α.*, Σεπτ.-Δεκ. 2007.

4. Μάζης: Εἶχα προβλέψει αὐτὸ τὸ ἐνδεχόμενο ἀπὸ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 2008, σὲ συνέντευξή μου στὴ δημοσιογράφου Ἑλένη Τσερεζόλε, ποὺ ἐδημοσιεύθη ὡς ἄρθρο στὴν «Κυριακάτικη Αὐγὴ», Σάββατο 5 Ἰανουαρίου 2008, μὲ τίτλο: «Τὸ γεωπολιτικὸ τοπίον στὴν Εὐρύτερη Μέση Ἀνατολὴ καὶ τὰ Βαλκάνια».

γωνιστικές δυνάμεις της Μεσογείου. Και δὲν εἶναι προφανὲς τότε, ὅτι αὐτὸ θὰ ὠφελήσει τὴν ὀλιγορούσα Ἀθήνα. Ἡ ζητούμενη, ὅμως, ἑλληνικὴ διπλωματικὴ ἐμπλοκὴ, ἀπαιτεῖ ὑψηλῆς εὐθύνης καὶ ἀντιστοίχου ποιότητος σχεδιασμὸ ἀπὸ τὰ ἑλληνικὰ Ὑπουργεῖα Ἐξωτερικῶν, Πολιτισμοῦ καὶ Ἀμύνης, ὅπως καὶ ἐνεργοποίηση τῶν παρ’ αὐτῶν θηλαζουσῶν —καὶ κατ’ἐξοχὴν παραμελημένων καὶ ἐκφυλισθεισῶν— «δεξαμενῶν σκέψεως». Σχεδιασμὸν, ὁ ὁποῖος ἀπαιτεῖ τὴν ἐπιστροφάτευση τοῦ ἐπίσης ὑψηλοτέρου ἐπιπέδου ἀκαδημαϊκοῦ-ἐρευνητικοῦ, διπλωματικοῦ καὶ δημοσιογραφικοῦ δυναμικοῦ τῆς χώρας καὶ ὄχι τὴν συνειδητὴ περιθωριοποίησή του, ὅπως συμβαίνει κατ’ ἐξακολούθησιν στὸν τόπο τοῦτο.

2) Ἀπὸ πλευρᾶς γεωμορφολογικῶν παραγόντων, τὸ συγκεκριμένο Δίπλοιο πρέπει νὰ ἐξετασθεῖ ἀπὸ δύο ὀπτικὰς γωνίες: i) ἐκείνην ἢ ὁποῖα θὰ τὸ ἐκλάβει ὡς μία καὶ ἐνιαία ὄντοτητα καὶ ii) ἐκείνη ἢ ὁποῖα θὰ ὑπείσθῃ στὴν ἀνάλυσή του. Δηλαδή στὴν περιγραφὴ τῆς συμπεριφορᾶς ἐνὸς ἐκάστου τῶν πόλων του στὸ συγκεκριμένο γεωπολιτικὸ σύμπλοκο τῆς ΝΑ Μεσογείου.

2.1.) Κατὰ τὴν πρώτη ἐποψὴ παρατηροῦμε ὅτι τὸ (I-K) ἐπηρεάζεται ἀπὸ (καὶ ἐπηρεάζει) τὸν ἄξονα Σουέζ-Γιβραλτάρ τὸν κείμενο ἐπὶ τοῦ 36ου Παραλλήλου. Δεῖτε τὸν Χάρτη 1. Πρόκειται γιὰ χάρτη δικῆς μου σχεδιάσεως ὅπου ἐντοπίζεται καθαρὰ ἡ ζώνη μεταξὺ 35ου καὶ 36ου Παραλλήλου ἢ ὁποῖα περιέχει στὸ ἀνατολικὸ τῆς ἄκρο τὴν Κύπρο (Ἐπισκοπή, Ἀκρωτήρι, Λάρνακα καὶ Λευκόνικος) καὶ τὴν Κρήτη (Σοῦδα) καὶ στὸ δυτικὸ τὴν Μάλτα καὶ τὸ Γιβραλτάρ.

Ἡ ζώνη αὐτὴ ἀποτελεῖ ἰδιαζόντως σημαντικὸ σύνολο γεωστρατηγικῶν ἐρεισμάτων γιὰ τὶς ἀγγλοσαξωνικὰς θαλάσσιες δυνάμεις οἱ ὁποῖες ἐλέγχουν μέσῳ αὐτοῦ τοῦ γεωστρατηγικοῦ ἄξονος ἀπ’ ἄκρου εἰς ἄκρον τὴν Ν. Μεσόγειο, δηλ. τὸ ἐν ἀναβρασμῷ εὐρυσκόμενον Μάγρεμπ.

Ὁ ὀριζόντιος αὐτὸς ἄξων ἐλέγχει τὴν διέλευση οἰουδήποτε ἐμπορευματοῦ ρεύματος (ὑδρογονανθράκων, τροφίμων καὶ βιομηχανικῶν προϊόντων ὑψηλῆς προδιθεμένης ἀξίας) τὸ ὁποῖο διασχίζει ὀριζοντίως ἢ καθέτως τὸ Αἰγαιακὸ Ἀρχιπέλαγος καὶ τὴν Μεσόγειο καθ’ ὅλοκληρίαν.

2.2.) Τὸ κυπριακὸ Ἀκρωτήρι τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου (κατεχόμενον ἀπὸ τὴν Τουρκία) σὲ συλλειτουργία μὲ τὶς τουρκικὰς ἀκτὲς τῆς Ἀλεξανδρέττας, τῆς Συρίας καὶ τοῦ Λιβάνου, ἐλέγχουν ἀπολύτως ἓνα ποντισμένο ἀγωγὸ φυσικοῦ ἀερίου ὁ ὁποῖος θὰ μετέφερε ἄξερικὸ καὶ ρωσικὸ φυσικὸ ἀέριο καὶ θὰ εἶχε ὡς σημεῖο ἐκκινήσεως τὴ Σαμψοῦντα, ἐνδιάμεσο τερματικὸ σταθμὸ τὸ Τσευχάν καὶ κατάληξιν στὴ Χάϋφα.

2.3.) Ἐπίσης, ἀκριβῶς τὸ ἴδιο γεωπολιτικὸ σύμπλοκο θὰ μπορούσε νὰ ἐλέγξει ἀπολύτως ἓνα παράλληλο πρὸς τὸ δεύτερο τμῆμα τοῦ ἀνωτέρω ποντισμένου ἀγωγοῦ (δηλ. Τσευχάν-Χάϋφα), ὁ ὁποῖος ὅμως θὰ εἶχε ὡς ἀντικείμενον τὴν μεταφορὰ ὕδατος τοῦ Εὐφράτου πρὸς τὸ Ἰσραήλ. Δεῖτε τὸν Χάρτη 2, τὸν ὁποῖον ἐπίσης κατασκεύασα ἐγὼ μὲ τὴν βοήθεια τοῦ Φυσικοῦ Ὠκεανογράφου Γιώργου Σγούρου. Τὰ μεγέθη εἶναι ἀκριβῆ στὴν κλίμακά τους. Ἡ πιθανότης αὐτὴ πρὸς στιγμὴν δὲν διαφαίνεται ὑψηλὴ, λόγῳ τῆς ἀπορριπτικῆς στάσεως τοῦ Ἰσραήλ. Τὴν ἀπορριπτικὴν αὐτὴν στάση εὐνοοῦν δύο παράγοντες:

Χάρτης 1. Άξονος 36ου Παραλλήλου και Όριζοντίου Ζώνης αυτού. Πηγή-Χαρτογράφησης: Ι.Θ. Μάζης, Γεωπολιτική προσέγγισης για ένα Νέο Εθνικό Αμυντικό Δόγμα, Παπαζήσης, 2006, σελ. 47.

i) Η άνοδος του Α.Κ.Ρ. στην εξουσία της Τουρκίας και η διαθρυλουμένη «κρυφή, ισλαμιστική άτζέντα» του, γεγονός που δεν καθιστούσε καθόλου το Τελ Άβιβ αν συνδυασθεί και με τις προτροπές του Άχμετ Νταβούτογλου για δημιουργία γεωστρατηγικών αξόνων της Τουρκίας με άραβο-μουσουλμανικές χώρες οι οποίες μάλιστα σήμερα εξάγουν ισλαμιστική τρομοκρατία ή βοηθούν στην έξαγωγή της.

ii) Η εξαιρετικώς προωθημένη ισραηλινή τεχνολογία στον τομέα άφραλατώσεως ύδατος. Είναι χαρακτηριστικόν ότι το Ίσραήλ έλαβε εξαιρετικώς έγκωμιαστικές αξιολογήσεις κατά την διάρκεια του 5th World Water Forum το όποιο έλαβε χώρα στην Κωνσταντινούπολη, όπου έταξινομήθη ως «ήγέτις διεθνώς χώρα» στο ζήτημα της άφραλατώσεως του θαλασσίου ύδατος. Είναι πολύ σημαντικό αυτό και για την Ελλάδα κ. Θεοδωράτε, ή όποια θα μπορούσε να ασκήσει σοβαράν οικονομική διπλωματία στην Μέση Άνατολή στον τομέα του ύδατος αλλά και για τον λόγο ότι θα είναι εξαιρετικώς δυσμενής μια εξέλιξις ή όποια θα έδέσμευε το κράτος του Ίσραήλ στην τροφοδοσία του σε ύδωρ από την Τουρκία. Άντιλαμβάνεσθε τις γεωστρατηγικές επιπτώσεις εις βάρος της χώρας μας.

2.4.) Στον ίδιο χάρτη παρατηρούμε και την διαδρομή του «κυανού άγωγού»: Κιρκούκ-Μοσούλη-Γιουμουρταλί (δίπλα στο Τσεϋχάν). Αυτός θα μεταφέρει το περίφημο πετρέλαιο «Light Kirkuk», όπως και αυτό της Μοσούλης, ακριβώς έναντι του Άκρωτηρίου του Άποστόλου Άνδρέου, το όποιο στρατηγικώς έλέγχει άπολύτως την έξοδό του. Πολύ ένδιαφέρουσες δε μπορεί να αποδειχθούν οι διαφαινόμενες εξελίξεις σχετικώς προς τον κουρδικό παράγοντα στην περιοχή.

2.5) Στον χάρτη 3 παρατηρούμε όλο το πλέγμα των άγωγών που καταλήγουν (Μπακού-Τσεϋχάν) ή σχεδιάζονται να καταλήξουν ενώπιον του κατεχομένου Άκρωτηρίου του Άπ. Άνδρέου. Άπό την άλλη πλευρά, διακρίνομε την βαρύτητα του Διπόλου Ίσραήλ-Κύπρου (I-K) αναφορικώς προς τον έλεγχο, μέσω της ζώνης του 36ου παραλλήλου, των διελεύσεων των ύδρογονανθράκων που όδεύουν προς Γιβραλτάρ. Επίσης, ενώπιον του ίδιου κυπριακού άκρωτηρίου καταλήγουν και οι πετρελαιογωγοί των συριακών παραλίων (Λατάκεια), όπως και αυτών του Λιβάνου (Σιδών).

* Τελικώς, απέδειχθη ή ύπαρξις αυτής της «άντζέντας»! (2017)

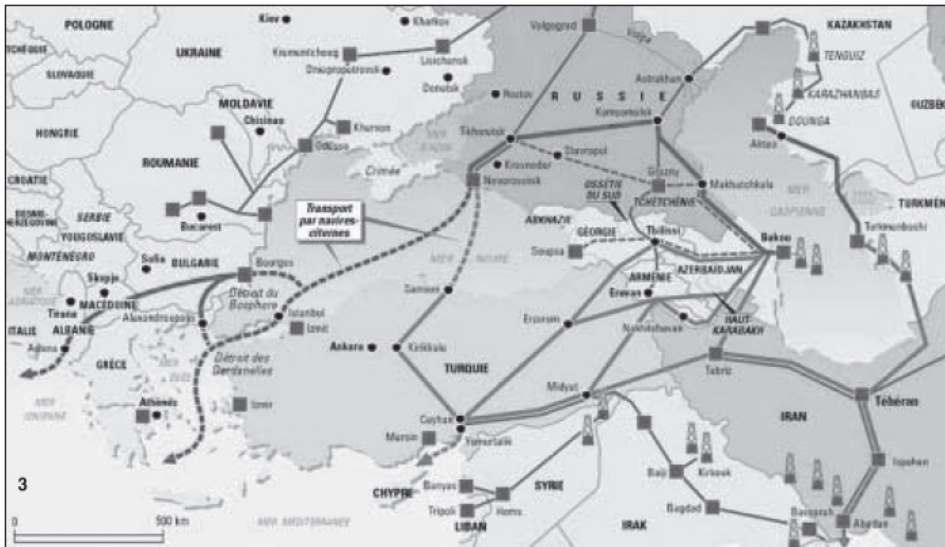
Χάρτης 2. Αγωγοί υδρογονανθράκων και ύδατος στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της ΝΑ Μεσογείου. Πηγή: i) Ποσοτική Πληροφορία και Χωροθέτησις Στοιχείων: Ι.Θ. Μάζης ii) Χαρτογράφησης: Ι.Θ. Μάζης- Γ. Σγουρός, Dr Φυσικός G.I.S.

2.6.) Ο Έναέριος Χώρος, ό εύρισκόμενος μεταξύ τής άπολήξεως του Άκρωτηρίου του Άγ. Άνδρέου και τής Λαοδικείας (Συρία), πλάτους 100 χιλιομέτρων, μπορεί να έλεγχθει άπολύτως άπό άεροπορικές δυνάμεις έδρεύουσες στην Μεγαλόνησο και οι όποιες θα ήδύναντο να εύρίσκονται (σενάριο άπειλής για τó Ίσραήλ) σε άμυντική συνεργασία με την Δαμασκό ή αντίϊσραηλινές δυνάμεις του Λιβάνου. Τό αυτό θα συνέβαινε και για τήν Συριακή Άεροπορία, έαν εύρίσκετο σε άεροπορική συνεργασία με τήν Λευκωσία.

Στό σημείο αυτό παρατηρούμε ότι τó Τέλ Άβιβ ώθεΐται να ταύτισθει με τις στρατηγικές άντιλήψεις τής κεμαλικής (τονίζω) Άγκύρας⁵. Τό Τέλ Άβιβ θεωρεί προφανώς ότι ή μόνη έγγύησις για τήν ασφάλειά του είναι ό στρατιωτικός άγγλοσαξωνικός έλεγχος επί τής νήσου Κύπρου, έλεγχος ό όποιος δεν είναι δυνατόν

5. Βλ. Moustafa Aydin, *Ή Τουρκική Έξωτερική Πολιτική: Πλαίσιο και Άνάλυση*, Πανεπιστήμιο Άγκύρας, Σχολή Πολιτικής Έπιστήμης, Άθήνα, 2004, μελέτη του άνωτέρω Καθηγητού ύποβληθείσα στο Ι.Α.Α. με Πρόλογο Κώστα Ύφαντη. Έκει ό Τουρκος Καθηγητής αναφέρει: «Ένας σημαντικός παράγων στον τουρκικό τρόπο σκέψεως, όσον άφορᾷ τήν ασφάλεια, είναι ότι τὰ νησιά του Αιγαίου, έφ'όσον εύρίσκονται ύπό τόν έλεγχο μιᾶς έχθρικής δυνάμεως, μπορούν να άπαγορεύσουν στην Τουρκία τήν χρήση των δύο κύριων λιμένων τής Κων/πολης και τής Σμύρνης και να έμποδίσουν τήν είσοδο στα Στενά. Στην περίπτωση αυτήν ή ναυσιπλοΐα μπορεί να είναι ασφαλής άπό τήν πλευρά τής Άνατολικής Μεσογείου, μόνον έφ'όσον ή νήσος Κύπρος, πού μπορεί να άποκλείσει τήν περιοχή, έλέγχεται άπό φιλική κυβέρνηση».

να επιτρέψει στην πράξη μία φιλοσυριακή στροφή στην Κυπριακή Δημοκρατία, μάλιστα στην παρούσα συγκυρία της αμερικανικής εμπλοκής στο Ίράκ. Πάντως η Άγκυρα στην ύφισταμένη συγκυρία, οδεύει μάλλον προς μία μετακεμαλιστική περίοδο, ή όποια όμως δεν διαφαίνεται ιδιαίτερος εφησυχαστική για τὸ Τέλ Άβιβ.

Χάρτης 3. Η στρατηγική σημασία του Καυκάσου. Σε αυτόν τον χάρτη της «Monde Diplomatique» διακρίνεται καθαρά η σημασία του Καυκάσου στην γεωπολιτική των αγωγών και στον ανταγωνισμό ΗΠΑ-Ρωσίας. Αποτελώντας μία λωρίδα ανάμεσα στην Ρωσία και τὸ ἐχθρικόν πρὸς τις ΗΠΑ Ίράν, ὁ Καύκασος εἶναι ἡ μοναδικὴ δίοδος τῆς κεντρικῆς Ἀσίας καὶ τῆς Κασπίας πρὸς τὴν Τουρκία καὶ σὴν συνέχεια πρὸς τὴν Δύση. Ἐπιδιώξεις τῆς Ρωσίας εἶναι νὰ κλείσει τὴν δίοδο αὐτήν, ἐπεκτείνοντας τὴν ἐπιρροή της μέχρι τὰ σύνορα μὲ τὸ Ίράν. Οἱ ΗΠΑ, ἀντίθετα, ἐπιδιώκουν νὰ τὴν διατηροῦν ἀνοικτὴ περιορίζοντας τὴν ἐπιρροή τῆς Ρωσίας. Ἐξαιρετικὰ περίπλοκος εἶναι ἡ θέσις τῆς Τουρκίας. Ὡς χώρα-μέλος τοῦ ΝΑΤΟ εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ ὑποστηρίξει τὴν ἀμερικανικὴ πολιτικὴ στὸν Καύκασο, κάτι ποὺ τὴν φέρνει σὲ σύγκρουση μὲ τὴν Ρωσία καὶ τὸ Ίράν. Συμβιβασμὸς μὲ τὴν Ρωσία ἢ οὐδετερότητα θὰ ὀδηγήσει σὲ ψυχρότητα μὲ τις ΗΠΑ καὶ πρόσθετα προβλήματα στὶς κορυφικὲς περιοχὲς.

Συμπεράσματα: Ἡ σημασία τῶν ἀνωτέρω λεχθέντων γιὰ τὴν ἑλληνικὴ πλευρά, εἶναι ὅτι ὁποιαδήποτε μεζῶν ἀπόφασις περὶ ἐπιλύσεως τοῦ Κυπριακοῦ, συμβατὴ μὲ τὰ συμφέροντα ἐπιβιώσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ληφθεῖ ἐπ' οὐδενὶ καὶ γιὰ κανένα λόγο πρὶν ἀπὸ τὴν ἐμπέδωση τῆς εἰρήνης, τῆς σταθερότητος καὶ τῆς δημοκρατίας στὸ Ίράκ. Καὶ αὐτὸ διότι ἡ ποιοτικὴ ἀλλαγὴ τοῦ καθεστώτος τῆς Βαγδάτης, τὴν ὁποία ἐπέφερε ἡ ἄγγλοσαξωνικὴ στρατιωτικὴ ἐπέμβασις, ἀναμένεται νὰ προκαλέσει νέες ἰσορροπίες σὴν περιοχὴ τῆς Μ. Ἀνατολῆς καὶ νὰ δημιουργήσει ὅλες ἐκεῖνες τὶς προϋποθέσεις τὶς ὁποῖες τὸ Ίσραήλ θεωρεῖ ἀπαραίτητες γιὰ τὴν ἐδραΐωση τῆς ἀσφαλείας του. Ἡ ἐξέλιξις αὐτὴ θὰ δημιουργήσει τὸ κατάλληλον κλίμα ἀσφαλείας στὸ Τέλ Άβιβ,

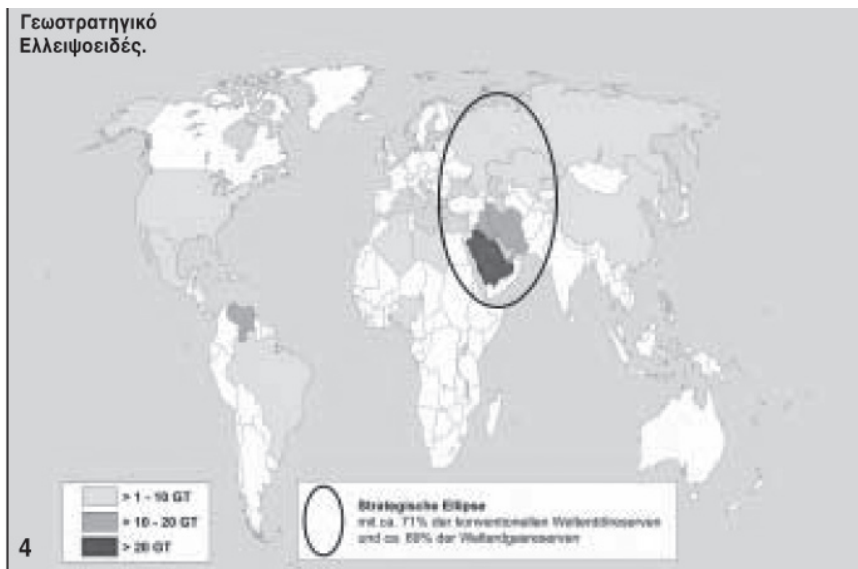

ώστε να άχθει τὸ τελευταῖο σὲ θετικωτέρην στάση ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ποιότητα λύσεως τοῦ Κυπριακοῦ Ζητήματος, πρὸς ὄφελος καὶ τῶν δύο κοινοτήτων καὶ ὄχι ἐτεροβαρῶς, δηλαδὴ ὑπὲρ τῆς τουρκικῆς καὶ μόνον πλευρᾶς, ὅπως συμβαίνει σήμερον. Ὅσον, ὅμως, κάτι τέτοιο δὲν συμβαίνει, οἱ «κυρίαρχες βρετανικὲς βάσεις» στὴν Κύπρον καὶ ἡ προσπάθεια διχοτομήσεως τῆς νήσου, ἡ ὁποία πλέον εἶναι ἐμφανῆς στὶς ἐνέργειες τοῦ «συντρόφου» Ταλαάτ, θὰ ἐμφανίζονται ὡς τὰ μόνα ἐχέγγυα γιὰ τὴν νατοϊκὴ ἐπιρροὴ στὸν τομέα τῆς ἀσφαλείας στὸ γεωπολιτικὸ σύμπλοκο τῆς ΝΑ Μεσογείου. Καὶ αὐτὸ μόνον ἓνα ἀποτέλεσμα μπορεῖ νὰ ἔχει: τὴν διχοτόμησιν τῆς μαρτυρικῆς Μεγαλονήσου. Ἐς τὸ ἀντιληφθούμε... Πρέπει ἀκόμη κ. Θεοδωρᾶτε νὰ τονίσωμε καὶ κάτι ἄλλο, πολὺ σοβαρὸ γιὰ τὶς ἑλληνο-τουρκικὲς σχέσεις· ἐὰν ὑπάρξει κάποια διχοτομικὴ ἐξέλιξις στὴν Κύπρον, ὑπὸ τὸν μανδύαν κάποιας «δηθεν» ὁμοσπονδιακῆς «λύσεως», ἡ ὁποία θὰ εἶναι κάτι πολὺ περισσότερον τῆς Συνομοσπονδίας, θὰ εἶναι διχοτόμησις. Καὶ νὰ ποιὸ εἶναι αὐτό: τὸ συνομόσπονδο κρατίδιο τῆς «Τουρκικῆς Δημοκρατίας τῆς Βορείου Κύπρου» θὰ ἔχει, ὅπως εἶναι προφανές, ἰδικὴν του ψήφου στὴν ΕΕ ἢ, στὴν καλλιτέραν γιὰ τὴν Ἑλλάδα περίπτωσιν, δὲν θὰ ἐπέτρεπε στὴν Κυπριακὴ κυβέρνησιν νὰ ψηφίσει κάποια εὐρωπαϊκὴ πρότασιν ἡ ὁποία θὰ ἀπαιτοῦσε ὁμοφωνίαν ἀλλὰ δὲν θὰ συνέφερε τὴν Τουρκία. Ναί, καλὰ ἀκούσατε, τὴν Τουρκία, ἡ ὁποία δὲν θὰ ἦτο κἂν μέλος, ἀλλὰ θὰ ἐξεβίαζε ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς, στὸ πλαίσιο μιᾶς ἐπικερδοῦς «εἰδικῆς σχέσεως», κάτι ποῦ καὶ ὁ Ἀχμέτ Νταβούτογλου βλέπει μὲ πολὺ καλὸ μάτι.

Τὸ τελευταῖο διάστημα, δηλαδὴ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ 2009 καὶ ἐντεῦθεν, ἔχει ἀρχίσει νὰ γίνεται πολὺς λόγος ἀπὸ διάφορες πλευρᾶς, δημοσιογράφους καὶ ἀναλυτὰς τῶν γεωστρατηγικῶν ζητημάτων τῆς περιοχῆς, γιὰ τὸν σύμβουλο τοῦ Ἑρντογάν, Ἀχμέτ Νταβούτογλου, τὸν ὁποῖο μᾶς ἀνεφέρατε. Ὡστόσο, μᾶλλον ἐλησμόνησαν νὰ ἐπισημάνουν ὅτι εἶσθε ὁ πρῶτος ποῦ τὸν «ἀνεκαλύψατε», ἀπὸ τὸ 2004 γράφετε καὶ διδάσκετε γι’ αὐτὸν σὲ ὅλα τὰ ΜΜΕ τῆς χώρας ἀλλὰ καὶ στὶς ἀνώτατες μεταπτυχιακὲς ἀκαδημίαι τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων καὶ τῶν Σωμάτων Ἀσφαλείας (ΣΕΘΑ, ΑΔΙΣΠΟ, Σχολὲς Πολέμου Στρατοῦ, Ναυτικοῦ καὶ Ἀεροπορίας, Σχολὴ Ἐθνικῆς Ἀσφαλείας - ΣΕΑ), σεῖς καὶ οἱ ὑποψήφιοι διδάκτορες σας. Μπορεῖ νὰ τὸ ἐπιβεβαιώσῃ ὁ ὁποιοσδήποτε μαθητὴς τῶν σχολῶν αὐτῶν ἀλλὰ καὶ τὰ γραπτὰ σας, ὅπως τὸ τελευταῖο ἐξαιρετὸ πόνημά σας γιὰ τὴ «Γεωπολιτικὴ στὴν Εὐρύτερη Μέση Ἀνατολὴ καὶ τὴν Τουρκία», ποῦ εἶδε τὸ φῶς πέρυσι ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις Λιβάνη καὶ ἐγράφετο τὰ τελευταῖα τέσσερα χρόνια, ὅπως μαρτυροῦν οἱ προδημοσιεύσεις του στὶς ἐπιστημονικὲς ἐπιθεωρήσεις τοῦ I.A.A. Μάλιστα μέσῳ αὐτοῦ ἀπεκρυστογραφήσατε τὴν μεσο-μακροπρόθεσμη στόχευσιν τῆς τουρκικῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς. Ἡ ἐπομένῃ ἐρώτησις ἀφορᾷ τὴν παρούσα γεωπολιτικὴ ἀξία τῆς Τουρκίας καὶ τὸ πῶς αὐτὴ ἀναμένεται νὰ διαμορφωθῇ στὸ μέλλον. Ποῦ ἀποσκοπεῖ ἡ πολιτικὴ Νταβούτογλου;

Κύριε Θεοδωρᾶτε, εἶναι γεγονὸς ὅτι ἐσχάτως, τοὺς τελευταίους μῆνες, σημαντικοὶ Ἕλληνες διανοούμενοι, εἴτε αὐτοὶ εἶναι ἀκαδημαϊκοὶ εἴτε εἶναι δημοσιογράφοι, ἔδωσαν συνέχεια στὶς ἀναφορὰς μου σχετικῶς πρὸς τὸν ρόλο τοῦ καθηγητοῦ Νταβούτογλου στὴν χάραξιν τῆς συγχρόνου νεο-ὀθωμανικῆς πολιτικῆς τοῦ ἰσλαμιστι-

κοῦ διδύμου Έρντογάν-Γκιούλ*. Τὸ ἂν ἀναφέρονται στὸ ὄνομά μου ἢ ὄχι, δὲν ἐπιρεάζει τὸν ὀρθολογικὸ σχεδιασμὸ τῆς ἑλληνικῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς. Σημασία, ὅμως, ἔχει τὸ ὅτι ἡ βασικὴ πηγὴ τῆς συγχρόνου νεο-ὀθωμανικῆς τουρκικῆς γεωστρατηγικῆς σκέψεως γίνεται γνωστὴ καὶ ἐλπίζομε ὅτι δὲν θὰ ἀγνοηθεῖ ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ κυβέρνησι ἀλλὰ καὶ τὶς ἑλληνικὲς πολιτικὲς ἐλίτ. Ἡ λεπτότης καὶ ἡ ἐπισημονικὴ ἐντιμότης ἐγκύριων ἱστορικο-ἀμυντικῶν ἀναλυτῶν ὅπως σεῖς, μὲ ἓνα εὐρύτατο φάσμα ἱστορικῶν ἐκδόσεων καὶ ἐκδόσεων ἀμυντικῆς ἀναλύσεως καὶ οἱ παρατηρήσεις σας σχετικὰ μὲ τὴν ἰδική μου συμβολὴ στὴν ἀνάδειξη τοῦ φαινομένου Νταβούτογλου στὸ ἑλληνικὸ κοινὸ, εἶναι ἰδιαζόντως τιμητικὴ καί, εἰλικρινῶς, μοῦ εἶναι ἀρκετὴ. Ἄλλωστε, χρόνια τώρα προτείνω οὐσιαστικά, ἀπὸ τὸ βῆμα τῶν ἠλεκτρονικῶν ΜΜΕ ποῦ μὲ τιμοῦν φιλοξενῶντας τὴν ἀποψή μου, νὰ μεταφρασθεῖ τὸ θεμελιῶδες σύγγραμμα τοῦ Ἀχμέτ Νταβούτογλου μὲ τίτλο (θὰ σᾶς τὸν δώσω καὶ στὴν τουρκικὴν, ὥστε κάποιος ὁ ὁποῖος ἐνδιαφέρεται νὰ ἔχει τὴν δυνατότητα νὰ ἔλθει σὲ ἐπαφή, ἀλλὰ καὶ σὲ μιὰ ἐλεύθερη μετάφραση πρὸς τὴν ἑλληνικὴν): *Stratejik Derinlik: Türkiye'nin Uluslararası Konumu*/ Στρατηγικὸ Βάθος: Ὁ διεθνὴς τουρκικὸς ρόλος, Istanbul: Küre Yayinlari, 2001. Ἐλπίζω νὰ εἰσακουσθῶ. Πάντως ἐγὼ καὶ οἱ συνεργάται μου μετεφράσαμε ἀρκετὰ σημεῖα τοῦ ἀνωτέρω πονήματος γιὰ τὶς ἀνάγκες τοῦ βιβλίου μου ποῦ προαναφέρατε, δηλ. τὴν «Γεωπολιτικὴ στὴν Εὐρύτερη Μέση Ἀνατολή καὶ ἡ Τουρκία» (Λιβάνης, 2008). Ἀπὸ ἐκεῖ θὰ κάμω χρῆση κάποιου ὑλικοῦ γιὰ νὰ ἀπαντήσω στὸ δεύτερο σκέλος τοῦ ἐρωτήματός σας σχετικῶς μὲ τὴν παροῦσα γεωπολιτικὴ ἀξία τῆς Τουρκίας καὶ τὸ πῶς αὕτη ἀναμένεται νὰ διαμορφωθεῖ στὸ μέλλον, ὅπως καὶ τὸ ποῦ ἀποσκοπεῖ ἡ πολιτικὴ Νταβούτογλου.

Γεωστρατηγικὸν ἑλλειψοειδές

* Ἡ περίπτωση Νταβούτογλου, ἐνετοτίσθη καὶ ἔγινε γνωστὴ στὴν ἑλληνικὴ ἀκαδημαϊκὴ πραγματικότητα, πρῶτον ἀπὸ τὸν Καθηγητὴ Ἰ. Θ. Μάζη, κατὰ τὴν περίοδον 2007-2008 εἰς συνέντευξεις του εἰς τὰ ἑλληνικὰ Μ.Μ. Ε. ὅπως καὶ εἰς ἐπιστημονικὰ συνέδρια.

Θα αρχίσω διαβάζοντάς σας από το βιβλίο μου μερικά στοιχεία σχετικά με τον καθηγητή Νταβούτογλου, ο οποίος και είναι ο εισηγητής του συγχρόνου τουρκικού νεο-οθωμανικού γεωστρατηγικού οράματος. Πρόκειται για μία από τις πλέον σοβαρές επιστημονικώς ήγεικτες προσωπικότητες της ισλαμιστικής έλιτ διανοήσεως στην Τουρκία, που κατέχει θέση επί κεφαλής συμβούλου σε θέματα έξωτερικής πολιτικής του πρωθυπουργού Έρντογάν. Είναι ο αρχιτέκτων, και δικαίως, της νέας τουρκικής αντίληψης περί έξωτερικής πολιτικής.

Όπως αναφέρει ο Α. Murinson⁶, «Ο Άχμέτ Νταβούτογλου είναι ένας αυθεντικός νεο-οθωμανιστής στοχαστής. Μέχρι να αναμιχθεί στην υπάρχουσα τουρκική κυβέρνηση, υπήρξε επί κεφαλής του Τμήματος Διεθνών Σχέσεων στο Πανεπιστήμιο *Beypazari*. Ο Νταβούτογλου απέκτησε διδακτορικό τίτλο στην Φιλοσοφία από το Πανεπιστήμιο *Bogazici*. Τα ενδιαφέροντά του δεν περιορίζονται μόνον στην πολιτική και τις Διεθνείς Σχέσεις, αλλά περιλαμβάνουν την Φιλοσοφία, την Ιστορία, την Γεωγραφία (ειδικώς τον εξειδικευμένον τομέα της, την Γεωπολιτική), καθώς και τις Πολιτισμικές Σπουδές και τα Οικονομικά».

Τονίζω ιδιαίτερος κ. Θεοδωράτε την αναφορά του Murinson στις γεωγραφικές και γεωπολιτικές επιστημονικές αποσκευές του κ. Νταβούτογλου. Και συνεχίζει ο Murinson παρουσιάζοντας τις γενικές γεωπολιτισμικές κατευθύνσεις του Τούρκου θεωρητικού, οί όποιες και αποτελούν την βάση θεμελιώσεως και τεκμηριώσεως του νεο-οθωμανικού του προτύπου. Ο πυρήν μιās νέας προσεγγίσεως της έξωτερικής πολιτικής ένεφανίσθη σε ένα άρθρο με τίτλο “Η Σύγκρουσις τών Συμφερόντων: Μια Έξήγησις της Διεθνούς Τάξεως (Άταξίας)”, τδ όποιον ένεφανίσθη τδ 1998. Στδ έν λόγφ άρθρο κάμνει έκκληση για την επανεκτίμησι του ρόλου της Άμερικανικής Ήγεμονίας στις διεθνείς ύποθέσεις και για την καθιέρωσι ενός δια-πολιτισμικού διαλόγου ώστε να αποφευχθούν μελλοντικές συγκρούσεις. Είναι δύσκολο να υπερεκτιμήσιμε τις έπόψεις που έγκράζονται σε αυτό τδ άρθρο σχετικώς με την αποσαφήνισι της εξέλιξεως του τρέχοντος δόγματος της τουρκικής έξωτερικής πολιτικής. Σε αυτό τδ άρθρο ένας Τουρκος άκαδημαϊκδς διδάσκαλος προτείνει μιάν ενάλλακτικη θεωρία ανάμεσα σε δύο κυρίαρχες που είναι ευρωκεντρικές και οί όποιες έπεχείρησαν να έρμηνεύσουν τις τρέχουσες διεθνείς εξελίξεις. Αυτό τδ άρθρο άφιερώθη σε μιάν κριτική τών άπόψεων του Huntington και του Fukuyama περί Παγκοσμιοποιήσεως και περί της, μετά τδν Ψυχρό Πόλεμο, έποχής. Θα έλεγα ότι έπρόκειτο για μιάν σκληροτάτη κριτική στους δύο Άμερικανούς άκαδημαϊκούς διδασκάλους. Έκει ό Νταβούτογλου, προς άπάντησιν στην θέση του Fukuyama σχετικώς με τδ «Τέλος της Ιστορίας» που ένεφανίσθη κατά τδ τέλος της παγκοσμίου ιδεολογικής συγκρούσεως του ψυχρού πολέμου, δηλώνει τὰ έξης «Η θέση του Fukuyama, ή όποία έξυμνει την καθολίκευσι τών Πολιτικών Άξιών και Δομών του Δυτικού Πολιτισμού, παρείχε την κύρια προοπτική στην άξιολόγησι τών Πολιτικών Ύποθέσεων στην μετασοβιετική και την πρό-βοσνιακήν έποχή. (...) Η βοσνιακή κρίσις άπεκάλυψε την ρηχότητα της θέσεως περί του “Τέλους της Ιστορίας”,

6. Alexander Murinson, «The Strategic depth doctrine of Turkish Foreign Policy», *Middle Eastern Studies*, vol. 42, no 6, p.p.: 945-964, November 2006, Routledge (Taylor and Francis Group), p.p.: 948-950.

έπειδή “ἀπεκάλυψε τις ἑλλείψεις ἰσορροπίας τοῦ Δυτικοῦ Πολιτισμοῦ, καθὼς καὶ τὶς παραμορφώσεις τῆς ὑφισταμένης Διεθνοῦς Τάξεως”⁷.

Ὁ Νταβούτογλου ἐπέκρινε ἐπίσης τὴν θέση τοῦ Huntington σχετικῶς μὲ τὴν «Σύγκρουση τῶν Πολιτισμῶν», γράφοντας ὅτι: «Ὁ Huntington δὲν ὑπολογίζει τὸ γεγονός, ὅτι οἱ καταστροφικότεροι Παγκόσμιοι πόλεμοι στὴν ἀνθρώπινη ἱστορία ἦσαν ἐνδο-πολιτισμικοὶ πόλεμοι μεταξὺ τῶν συστημικῶν δυνάμεων τοῦ εὐρωκεντρικοῦ Δυτικοῦ πολιτισμοῦ. Ἦταν πόλεμοι ποὺ διεξήχθησαν γιὰ νὰ ἀποφασισθεῖ τὸ ποιὸς θὰ παράσχει Συστημικὲς ἡγεσίες, τίνος οἱ κανόνες θὰ ὑπερισχύσουν, τίνος οἱ πολιτικὲς θὰ διαμορφώσουν τὶς Συστημικὲς διαδικασίες κατανομῆς καὶ τίνος ἡ αἴσθησις ἢ τὸ ὄραμα περὶ Τάξεως θὰ ἐπικρατήσῃ»⁸. Στὸ ἴδιο ἄρθρο ὁ Τοῦρκος ἐπὶ κεφαλῆς σύμβουλος ἐπὶ θεμάτων ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, ἀφιερώνει σημαντικὴ θέση στὶς ἀπόψεις του ἀναφορικῶς πρὸς τὴν σύγχρονη γεωπολιτικὴ κατάσταση. Ἐξηγεῖ ὅτι ἡ στρατηγικὴ ἰσορροπία ἢ ὁποία προωθήθη ἀπὸ τὶς Ἠνωμένες Πολιτεῖες κατὰ τὸν Ψυχρὸ Πόλεμο καὶ ἐβασίζετο στὴν Χάρτα τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν, ἔλαβε τέλος μετὰ τὸν Πρῶτον Πόλεμο τοῦ Κόλπου. Παράθετε τὸ παράδειγμα τῆς συγκρούσεως γιὰ τὴν ἰσλαμικὴ, κατ’ ἐξοχίην, Βοσνία, ποὺ ἐπετάχυνε τὴν «ἀναπροσαρμογὴ τοῦ γεωπολιτικοῦ status quo»⁹. Τὸ ἄρθρο τοῦ Τούρκου γεωπολιτικοῦ ἐχαρακτήριζε τὴν βοσνιακὴ περίπτωση ὡς μίαν “ἐνδο-συστημικὴ σύγκρουση μεταξὺ ΗΠΑ καὶ Εὐρώπης” καὶ προέβλεπε τὴν ἀποτυχία τοῦ ἀμερικανικοῦ «Δόγματος περὶ Νέας Διεθνοῦς Τάξεως». Κατέληγε δὲ στὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ἀποτυχία τῆς Δύσεως νὰ ἀποτρέψῃ τὴν γενοκτονίαν στὴ Βοσνία προεκλήθη ἀπὸ τὶς «μεσαιωνικὲς προκαταλήψεις τῆς Εὐρώπης»¹⁰.

Εἶναι γνωστὸ, κ. Θεοδωρᾶτε, ὅτι τὸ ὄνομα τοῦ Κεμάλ Ἀτατούρκ καὶ οἱ ιδέες ποὺ σχετίζονται μὲ αὐτόν, κατέχουν, παραδοσιακῶς, τιμητικὴ θέση στὴν κοσμικὴ τουρκικὴν ἱστοριογραφία καὶ τὸν ἐθνικιστικὸ πολιτικὸ λόγο τῆς Τουρκικῆς Δημοκρατίας. Εἶναι ὅμως ἀξιοσημείωτον ὅτι σὲ ὀλόκληρο τὸ ἄρθρο τοῦ Νταβούτογλου δὲν ὑπάρχει καμμία ἀναφορὰ τῆς Τουρκικῆς Δημοκρατίας ἢ τῶν ἀρχῶν τοῦ Κεμαλισμοῦ. Συμφώνως πρὸς ὠρισμένους ἀναλυτές, τὸ γεγονός αὐτὸ ἀποτελεῖ σημαντικὴν παρέκκλιση γιὰ ἀπόψεις ποὺ ἐκφράζονται ἀπὸ ἓνα ἀνώτερο Τοῦρκο κυβερνητικὸ ἀξιωματοῦχο. Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ κεντρίζει τὴν φαντασία τοῦ Τούρκου πανεπιστημιακοῦ, εἶναι ἡ ἐξέχουσα θέσις τοῦ Ἰσλαμικοῦ Κόσμου ἢ τοῦ Ἰσλαμικοῦ Πολιτισμοῦ στὴν Παγκόσμια Τάξη πραγμάτων. Κι’ αὐτὸ φαίνεται ξεκάθαρα ὅταν γράφει: «Ὁ Ἰσλαμικὸς Κόσμος, ὁ ὁποῖος ἔγινε ἢ διατηρητικὴ ἀρένα αὐτῶν τῶν δύο φαινομένων, δηλαδὴ τῆς Πολιτισμικῆς

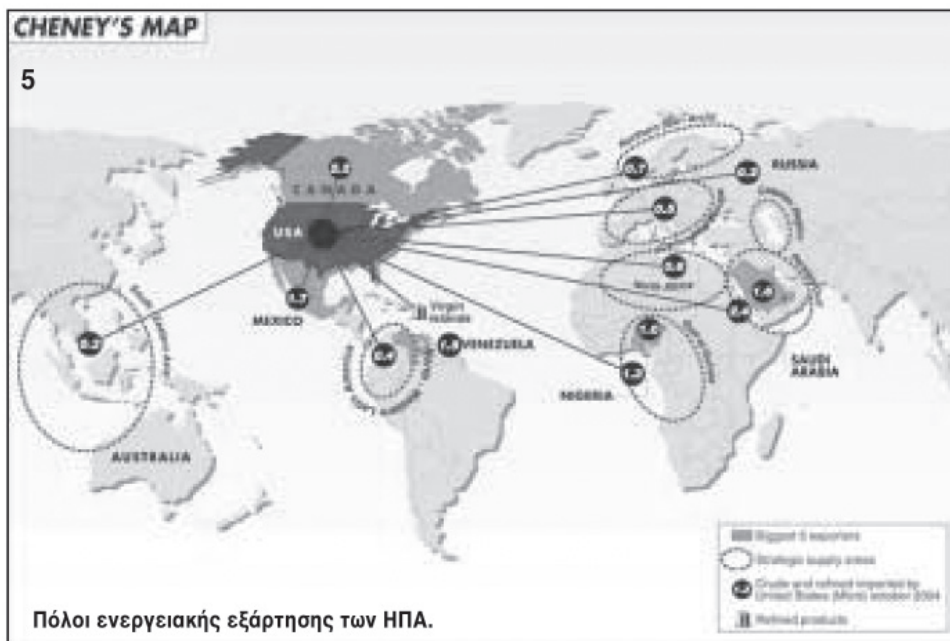
7. A. Davutoğlu, “The Clash of Interests: An Explanation of the World (Dis) Order», *Perceptions Journal of International Affairs*, Vol. 2, No.4, Dec. 1997-Feb. 1998, p. 1. Βλ. ἐπίσης W. Thomson, *On Global War: Historical-Structural Approaches to World Politics*, Columbia: University of South Carolina Press, 1988, p.: 7.

8. Davutoğlu, *ibid.*

9. A. Davutoğlu, «The Clash of Interests: An Explanation of the World (Dis)Order», *Perceptions Journal of International Affairs*, Vol. 2, No.4, Dec. 1997-Feb. 1998, p. 1. Βλ. ἐπίσης W. Thomson, *On Global War: Historical-Structural Approaches to World Politics*, Columbia: University of South Carolina Press, 1988, p.: 7.

10. *Ibid.*

Ἀναβιώσεως καὶ τοῦ Στρατηγικοῦ Ἀνταγωνισμοῦ, μετατρέπεται (τώρα) στοῦ ἐπίκεντρο τῶν Διεθνῶν Σχέσεων»¹¹.

Στὸ γεωπολιτικό του ὄραμα ὁ Νταβούτογλου συνδυάζει δύο γεωγραφικὲς περιοχές: «Ἀπὸ τὸν Βορρᾶ, τὴν περιοχή τοῦ βορείου Κανκάσου, μέχρι τὸν Νότο, στὸ Κουβέιτ» καὶ «τὴν νότια πλευρὰ τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας». Τονίζει ὅτι ἡ συμμετοχή τους στὸν Ἰσλαμικὸ Πολιτισμὸ «παρέχει κοινὰ στοιχεῖα σὲ αὐτὴν τὴν φαντασιακὴ κοινότητα, ἡ ὁποία εἶναι πλήρης ἀντιφάσεων ἀνάμεσα στὶς διεθνῶς ἀνεγνωρισμένες περιοχές καὶ τὴν *de facto* πραγματικότητα»¹². Ἔτσι ἐξυψώνει τὴν ἐνότητα τῆς ἰσλαμικῆς καθολικῆς ὅμα σὲ καθεστῶς “ἰδανικῆς γεωπολιτικῆς δομῆς” καὶ ἀποδοκιμάζει τὴν ἔννοια τοῦ “Κράτους-Ἔθνους”. Καὶ δὲν τὸ ἀποδοκιμάζει μὲ ἐργαλεῖον τὴν φιλελεύθερη/παγκοσμιοποιημένη πολεμικὴ ποῦ ἀσκεῖται κατὰ κόρον ἐναντίον τοῦ Κράτους-Ἔθνους. Τὸ ἀποδοκιμάζει, ὅπως θὰ ἀντιληφθεῖ ὁ μελετητῆς τοῦ Πολιτικοῦ Ἰσλάμ, μὲ ἐργαλεῖο τὴν ἰσλαμιστικὴ “νομιμότητα”¹³. Τὸ πολιτικὸ Ἰσλάμ θεολογικο-πολιτικῶς δὲν ἀποδέχεται, οὔτε καὶ αὐτό, τὴν ἔννοια τοῦ κράτους-ἔθνους, ἀλλὰ τὴν ἔννοια τῆς “ὅμα”, τῆς Διεθνούς Κοινότητος τῶν Πιστῶν, κοντολογίης τὸ Χαλιφάτον, στὸ πλαίσιο τοῦ ὁποίου δὲν ὑπάρχει θέσις γιὰ ἔθνοκρατικὰ μορφώματα, ποῦ θεωροῦνται «Κράτη-Θραύσματα» τῆς ὅμα καὶ «εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς προδοσίας τοῦ Ἰσλάμ ἀπὸ τοὺς βεβήλους Προίγκηπές

11. Αὐτόθι.

12. Αὐτόθι.

13. Τονίζομε τὴν διαφορὰ τοῦ ὅρου «ἰσλαμιστικὴ», ὁ ὁποῖος σημαίνει τὴν μετατροπὴ τοῦ Ἰσλάμ ἀπὸ τὴν θρησκευτικὴν του ὄντολογία σὲ μιὰ πολιτικο-ἰδεολογικὴ φαντασιακὴ ἐριμνευτικὴ. Ι. Θ. Μάζης, *Γεωγραφία τοῦ Ἰσλαμιστικοῦ κινήματος στὴ Μέση Ἀνατολή*, 1η ἐκδ. Ε.Π.Ε, 2η ἐκδ. Παπαζήσης, Ἀθήνα, 2002.

του»¹⁴. Στὰ κείμενά του, βεβαίως, ὁ Νταβούτογλου ὑποκαθιστᾷ τὸν ὄρο «ὄμα», ὁ ὁποῖος προκαλεῖ θρησκευτικὸν συνειρμὸν καὶ πιθανὸν πολιτικὴς διώξεις, μὲ τὸν πιὸ οὐδέτερον ὄρο «Ἰσλαμικὸς Πολιτισμὸς», ἀλλὰ διατηρεῖ τὴν ἔμφαση στὴν θρησκευτικὴν πτυχὴ τῆς πολιτισμικῆς συγκρούσεως. Συμπεραίνει λοιπὸν, ἀντιτιθέμενος στὸν Huntington, ὅτι: «Οἱ φερόμενες ὡς Πολιτιστικὲς καὶ Πολιτισμικὲς συγκρούσεις ἀποτελοῦν ἀσημάντους λόγους γιὰ τὴν δημιουργία αὐτῆς τῆς χαοτικῆς ἀτμοσφαιρᾶς, ἐπειδὴ αὐτὴ ἡ περιοχὴ ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστο κομμάτι τοῦ αὐτοῦ Πολιτισμοῦ, δηλαδὴ τοῦ Ἰσλαμικοῦ, μὲ ἐξαιρέση τὴν Ἀρμενία καὶ τὰ χριστιανικὰ τμήματα τῆς Γεωργίας. Τὸ ζήτημα τοῦ Καραμπάχ καὶ ἡ εἰσβολὴ τῶν Ἀρμενικῶν Δυνάμεων σὲ ἐδάφη τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν ἀποτελεῖ τὴν μοναδικὴ πολιτιστικὴ / πολιτισμικὴ σύγκρουση σὲ αὐτὴν τὴν περιοχὴ»¹⁵.

Εἶναι προφανὲς ὅτι γιὰ νὰ κρυσταλλωθεῖ αὐτὴ ἡ σύγκρουσις θεωρητικῶς, ἀπαιτεῖ ἓνα συγκεκριμένο «φαντασιακὸ ἔθνικὸ ἔχθρὸν»¹⁶ μὲ τὰ χαρακτηριστικὰ ποὺ πληροῦν τὴν ἰδεοληπτικὴν του εἰκόνα: ὡς τέτοιος προσφέρεται θαυμάσια τὸ Ἀρμενικὸ ἔθνος. Δὲν πρόκειται περὶ νέου ἐφευρήματος καὶ οὔτε προέρχεται φυσικὰ ἀπὸ τὴν «ἱστορικο-πλαστικὴ» φαρέτρα τοῦ κ. Νταβούτογλου. Αὐτὸ ὅμως εἶναι καὶ τὸ ἰδιαίτερον ἀνησυχητικὸ μὲ τὴν περίπτωσή του, διότι τὸ φαινόμενο ἔχει βαθύτατες, φασιστικῶν καταβολῶν, ἱστορικὲς ρίζες στὸν τουρκικὸ πολιτικὸ βίον. Καὶ ὁ κ. Νταβούτογλου δὲν κάμνει τίποτε περισσότερον παρὰ νὰ διαιωνίσει αὐτὴν τὴν φασίζουσα ἀντιπαράθεση. Ὅπως ἀναφέρει χαρακτηριστικῶς ὁ Ἡλ. Ἡλιοπούλου: «Ἡ ὁμοφωνία τῶν πολιτικῶν δυνάμεων στὴν συλλογικὴ ἐπανανακάλυψη τῶν Ἀρμενίων ὡς φαντασιακοῦ ἔθνικοῦ ἐχθροῦ, ἦταν χαρακτηριστικὴ γιὰ τὸ τουρκικὸ πολιτικὸ σύστημα. Ἀπὸ τὸν ἀπόστρατο ἀξιωματικὸ Ἀρπασλάν Τουρκές, ἡγέτη τοῦ φασιστικοῦ κόμματος τῆς Ἐθνικιστικῆς Δράσεως καὶ τῆς παραστρατιωτικῆς ὀργανώσεως «Γκριζοὶ Λῦκοι», μέχρι τὸν «σοσιαλιστὴ» Μπουλέντ Ἐτσεβίτ, τὸν αὐθεντικώτερον ἐκφραστὴ τῆς κεμαλικῆς/καθεστωτικῆς ὑπερεθνικιστικῆς Ἀριστερᾶς, ἅπαντες ἐξήτουσαν τὴν ἀποστολὴ Τουρκικοῦ Στρατοῦ στὸ Ἀζερμπαϊτζάν γιὰ νὰ πολεμήσει κατὰ τῶν Ἀρμενίων. Ἀλλὰ οὔτε καὶ οἱ κατ'ἐξοχὴν «εὐρωπαϊστὲς» τῆς τουρκικῆς πολιτικῆς σκηνῆς, οἱ φιλελεύθεροι Μεσοῦτ Γιλμάζ καὶ Τουργκοῦτ Ὀζάλ, ἐπέδειξαν τότε ἀναστολὲς στὴν καλλιέργεια, μεταξὺ τοῦ λαοῦ, κλίματος συμπαραστάσεως πρὸς τοὺς «μουσουλμάνους ἀδελφοὺς τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας». Στὴν περίπτωσιν, μάλιστα, τοῦ Γιλμάζ ἡ συμπαραστάσις αὐτὴ ἔλαβε καὶ στρατιωτικὴ διάστασιν, κατὰ τὴν μαρτυρία τοῦ διακεκριμένου — καὶ διωχθέντος — συγγραφέως Taner Akcam. Ὁ γερμανικὸς Τύπος ἔκαμνε λόγο, στὶς ἀρχὲς τοῦ 1992, περὶ μετακινήσεων τουρκικῶν στρατευμάτων πρὸς τὴν ἀρμενο-τουρκικὴ μεθόριον, καθὼς

14. Βλ. Ι. Θ. Μάζης, *Γεωγραφία τοῦ Ἰσλαμιστικοῦ κινήματος στὴ Μέση Ἀνατολή*, 1η ἔκδ. Ε.Π.Ε, 2η ἔκδ. Παπαζήσης, Ἀθήνα, 2002, σελ. 41.

15. Ibid. Αὐτὸ τὸ ἐννοιολογικὸ πλαίσιο εἶναι ἐνδεικτικὸ τῶν συγκρούσεων ἀνάμεσα στοὺς Σηίτες Μουσουλμάνους, στοὺς Κούρδους καὶ στοὺς Σονίτες στὸ σύγχρονο Ἰράκ.

16. Βλ. Ἡλ. Ἡλιοπούλου, «Ἡ Τουρκία ὡς πρότυπο τῶν μουσουλμανικῶν δημοκρατιῶν τῆς πρώην Ε.Σ.Σ.Δ. Ἱστορία, πολιτικὴ χρῆσις καὶ πραγματικὴ διάστασις ἑνὸς διαδεδομένου μύθου», *Γεωστρατηγικὴ Ἰνστιτούτον Ἀμυντικῶν Ἀναλύσεων (Ι.Α.Α.)*, τεῦχος 7, Ἰανουαρίου-Ἀπριλίου 2005, σελ. 169.

καὶ περὶ μετακινήσεως τοῦ Στρατηγείου τῆς μαχομένης (στὸ Κουρδιστάν) 3ης Στρατιάς πρὸς *Ersinjan*»¹⁷.

Στὴν συνέντευξή του αὐτὴν ὁ κ. Νταβούτογλου ἀσκεῖ ἐπίσης συγκεκριμένη κριτικὴ ἐναντίον τοῦ «δυτικὸστροφου» κεμαλικοῦ καθεστώτος καὶ εἰδικῶς τοῦ Στρατοῦ ὡς αὐτοδιωρισμένου φύλακος τῆς κοσμικῆς Δημοκρατικῆς Τάξεως καὶ ὡς ἰσχυροῦ ὑποστηρικτοῦ τῆς τουρκικῆς ὑποψηφιότητος στὸ ΝΑΤΟ ἀλλὰ καὶ τῆς Συμμαχίας μὲ τὶς Ἑνωμένες Πολιτεῖες. Ἔτσι, ἀναφερόμενος στὶς στρατιωτικο-πολιτικὲς σχέσεις ποὺ ἐπικρατοῦν στὴν Τουρκία, γράφει μὲ ἐξαιρετικὴ ἐπιθετικότητα ἐναντίον τοῦ τουρκικοῦ στρατιωτικοῦ κατεστημένου: «Ἐνα δημοκρατικὸ σύστημα στὸν Ἰσλαμικὸ Κόσμο μπορεῖ νὰ δημιουργήσῃ ἰσλαμικὰ καθεστῶτα μὲ ἀντι-δυτικὰ συναισθήματα. Ἡ διεφθαρμένη στρατιωτικο-πολιτικὴ ἔλιτ σὲ ὠρισμένες ἰσλαμικὲς χῶρες ἐξεμεταλλεύθη αὐτὸν τὸν φόβο καὶ συνειργάσθη μὲ τὶς διεθνεῖς συστημικὲς δυνάμεις τῆς δημοκρατικῆς Δύσεως μὲ στόχο νὰ καταστρέψουν τὶς δημοκρατικὲς διαδικασίες στὸν ἰσλαμικὸ κόσμο»¹⁸.

Εἶναι σαφὲς ὅτι ὁ καθηγητὴς καὶ πρέσβυς πλέον τοῦ τουρκικοῦ ΥΠΕΞ Νταβούτογλου, θεωρεῖ ὅτι οἱ «*συστημικὲς δυνάμεις τῆς Δημοκρατικῆς Δύσεως*» συνωμοτοῦν μὲ «*τὴν διεφθαρμένη στρατιωτικο-πολιτικὴ ἔλιτ μὲ σκοπὸ νὰ καταστρέψουν τὶς δημοκρατικὲς διαδικασίες στὸν ἰσλαμικὸ κόσμο*» (!). Πῶς εἶναι ὅμως δυνατὸν νὰ ἰσχυρίζεται κάτι τέτοιο καὶ ταυτοχρόνως νὰ θεωρεῖ ὅτι «*ἡ Τουρκία μπορεῖ νὰ συμπεριφέρεται ὡς εὐρωπαϊκὴ χώρα ὅταν εὐρίσκεται μὲ τὶς εὐρωπαϊκὲς καὶ ὡς μεσανατολικὴ ὅταν εὐρίσκεται μὲ τὶς μεσανατολικὲς*»; Εἶναι εὐκρινὴς ἢ ἀνατολικὴ πολυσυλλεκτικότης τοῦ Νταβούτογλου, στὸν τομέα τῆς γεωπολιτικῆς καὶ εὐρύτερα, τῆς πολιτικῆς του σκέψεως. Φυσικὰ ἂν αὐτὸ δὲν εἶναι ἀπλῶς πολιτικὴ ὑποκρισία, τότε πρόκειται σαφῶς γιὰ κλασικὴ ὑποσχισοειδῆ κατάσταση¹⁹. Ἐπίσης τὸ πῶς ἀκριβῶς ἐννοεῖ αὐτὴν τὴν περίεργη πολιτικῶς καὶ πολιτισμικῶς συμπεριφορὰν ὁ Νταβούτογλου, φαίνεται καὶ ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι θεωρεῖ σοβαρὸ ἀτόπημα τῆς ΕΕ τὸ γεγονὸς ὅτι ἐδέχθη τὴν Κυπριακὴ Δημοκρατία στὸ πλαίσιο τῆς καὶ εἶναι πεπεισμένος ὅτι αὐτὸ ἔγινε γιὰ νὰ δημιουργήσῃ προβλήματα στὴν εἰσδοχὴ τῆς Τουρκίας²⁰.

Γενικώτερα θεωρεῖ ὅτι, ἐνισχύοντας τὸν ρόλο τῆς Τουρκίας ὡς διαμετακομιστικοῦ κόμβου στὰ πετρελαϊκὰ κοιτάσματα τῆς Κασπίας καὶ τοῦ Κανκάσου, θὰ κάμψῃ τὴν ἀπροθυμία τῶν Εὐρωπαίων ἀναφορικῶς πρὸς τὴν εἴσοδο τῆς Τουρκίας στὴν Εὐρώπη τῶν 27 καὶ μάλιστα μὲ τὴν μέθοδο «*à la carte*». Φαίνεται ὅμως καὶ ἀπὸ τὰ σχόλια τῶν διεθνῶν ἀναλυτῶν ὅτι ἂν αὐτὸ σημαίνει θυσίες τῶν δημοκρατικῶν ἐλευθεριῶν καὶ δικαιωμάτων, ποὺ ἀποτελοῦν τὸ βασικὸ συστατικὸ τῆς εὐρωπαϊκῆς οἰκογένειας, δὲν εἶναι δυνατὸν ἢ προσπάθειά του νὰ εὐδοθῇ.

Τελικῶς, κ. Θεοδωρᾶτε, θεωρῶ ὅτι ἡ τελευταία πιστὴ τῆς εἰσδοχῆς «*à la carte*» τῆς Τουρκίας στὴν ΕΕ θὰ παραμείνῃ ἢ Ἑλλάω, ἀπολαμβάνουσα, εἰκάξω,

17. *Suddeutsche Zeitung*, 9-10/05/1992; ὅπως καὶ «*Die Zeit*», 23/04/1992; «*FAZ*» καὶ «*Die Welt*», 18/02/92, ὅπως καὶ «*Der Spiegel*», 20/1993.

18. *Αὐτόθι*.

19. Ἔγραψε χαρακτηριστικῶς ὅτι: «*Turkey can be European in Europe and eastern in the East, because we are both*» (*The Economist*, 15 Δεκεμβρίου 2007).

20. *Anadolu Ajansi*, November 14, 2008; *Turkey Foreign Policy Conference*, Princeton University, 21 Μαρτίου 2008.

κάποιου σοβαρού ανταλλάγματος από πλευράς Τουρκίας για την καλή της θέληση και την συγκινητική αυτήν έπιμονή της.

Ο Νταβούτογλου δίδει ιδιαίτερη προσοχή στα κρίσιμα Γεωσυστήματα συριστώμενα από κράτη που μοιράζονται τον προαναφερθέντα «Ισλαμικό Πολιτισμό». Εντόνως έπηρεασθείς από τον Alfred Thayer Mahan, τον πατέρα της άμερικανικής γεωπολιτικής αντίληψως περί «Ναυτικών Δυνάμεων», δίδει έμφαση στην σημασία των λεγομένων «σημείων άσφυξίας» (chokepoints)²¹. Σημειώνει ότι: «Αυτή η γεωγραφική θέσις λειτουργεί ως μεγάλο πλεονέκτημα για τον Ισλαμικό Κόσμο (την όμα), καθιστώντάς τον ικανό να έλέγχει τα "σημεία άσφυξίας" τα όποια διαχωρίζουν τις Θεομες Θάλασσες του πλανήτου, ένω ένέχει έπίσης και τον έντονο κίνδυνο της προκλήσεως ένδο-συστημικού ανταγωνισμού»²². Τονίζει έπίσης τó γεγονός ότι όκτώ (8) από τα δεκαέξη (16) στρατηγικώς σημαντικώτερα «σημεία άσφυξίας», δηλαδή η Διώρυξ του Σουέξ, τó Bab el-Mandeb (ή έξοδος από την Έρυθράν Θάλασσα), τα Στενά του Όρμουξ (ή έξοδος από τον Περσικό Κόλπο), τα Στενά της Μάλακα, τα Στενά Σούντα (ανάμεσα στη Σουμάτρα και την Ίάβα), τα Στενά Λοιπόν (ανάμεσα στο Μπαλν και στη Mataram), ó Βόσπορος και τα Δαρδανέλλια (έξοδοι από την Μαύρη Θάλασσα), είναι υπό τον πλήρη έλεγχο ισλαμικών κρατών, ένω ένα από αυτά (τα Στενά του Γιβραλτάρ) διαχωρίζει ένα ισλαμικό Κράτος (Μαρόκο) και ένα ευρωπαϊκό (Ισπανία). Απορρίπτει δέ την έποψη του Huntington ότι ó Ισλαμικός Κόσμος άποτελεί πρόκληση για τον πυρήνα των Δυτικών Χωρών: «Είναι δύσκολο να ισχυρισθεί κανείς ότι ó Ισλαμικός Κόσμος μπορεί να αναπτύξει ανεξάρτητη σφαιρική στρατηγική ως αντι-συστημική δύναμη ή όποια να χαιρεί ένός είδους δυνάμεως έπιλογής στην ανάμιξη της στο Διεθνές Σύστημα. Τα ισλαμικά κράτη, γενικώς, κατατάσσονται πλησίον του πυθμένου της κοινωνικής ιεραρχίας του Διεθνούς Συστήματος»²³.

Έπειτα από μιá τέτοια ανάλυση, καθίσταται ξεκάθαρος ó νεο-οθωμανισμός του καθηγητού, έφ' όσον πλέον όμιλει άπροκαλύπτως για γεωστρατηγικές δυνατότητες των σημείων «στραγγαλισμού» τής...όμα, ως συνόλου! Και όχι μόνον αυτό, αλλά είναι έπίσης σαφής η ύποβώσκουσα άπειλή ότι «έναν η όμα λειτουργήσει ως τοιαύτη, τότε ó Δυτικός Κόσμος δέν θα είναι πλέον εις θέσιν ισχύος!» Είναι προφανές λοιπόν ότι ó κ. Νταβούτογλου προσπαθεί να «ψιμυθιώσει» την χαλιφατική και πανισλαμίζουσα νεο-όθωμανική του ιδεολογία, η όποια φυσικά έχει δυναμική και έσωτερικές λογικές που δέν σταματούν στρέφοντας έναν δυτικό διακόπτη! Άλλωστε αυτό γίνεται έμφανές και από άλλα σημεία του λόγου του Τούρκου γεωπολιτικού: Άς αναλύσομε την παρακάτω λογική αντίφαση που προκύπτει από κείμενά του με έλαχίστη χρονική άπόσταση μεταξύ των: π.χ. ως άποτέλεσμα τής νέας πλειάδος γεωπολιτικών, γεω-οικονομικών και γεωστρα-

21. *Αυτόθι*. Βλ. Και την αντίληψη του Mahan έν: A. Westcott, *Mahan On Naval Warfare*, Boston: Little, Brown, 1948, p.: 77.

22. A. Davutoğlu, «The Clash of Interests: An Explanation of the World (Dis)Order», *Perceptions Journal of International Affairs*, Vol. 2, No.4, Dec. 1997-Feb. 1998, p.: 1. Βλ. έπίσης W. Thomson, *On Global War: Historical-Structural Approaches to World Politics*, Columbia: University of South Carolina Press, p.: 8, 1988.

23. *Αυτόθι*.

τηγικών πραγματικοτήτων ή δυνατοτήτων, ο Νταβούτογλου, εκπέμποντας ένα καταπιεσμένο αντιδυτικισμό όσον και αντι-αμερικανισμό, υπαινίσσεται ότι η Δύσις, και συγκεκριμένως οι Ήνωμένες Πολιτείες, έδημιούργησαν ένα μύθο περί «Ισλαμικής Άπειλής» ώστε να παράσχουν ένα ιδεολογικό έρεισμα σε «στρατηγικές και τακτικές επιχειρήσεις με στόχο να αποκτήσουν τον έλεγχο αυτών των δυνατοτήτων»²⁴. Ειδικώς αυτό το τελευταίο, κ. Θεοδωράτε, αν το συνδυάσουμε με την ώμολογημένη και έκπεφρασμένη από τον ίδιο, θεωρητικό σχεδιαστή της τουρκικής έξωτερικής πολιτικής, διαπίστωση ότι «συμφωνούν σχεδόν σε όλα τα αντίστοιχα ζητήματα με τις ΗΠΑ», αποκαλύπτει πλήρως την αναλήθεια των λεγομένων από τον γκουρού της έξωτερικής πολιτικής της ισλαμιστικής Τουρκίας.

Επίσης όμως, μάς επιτρέπει να αντιληφθούμε ότι ο κ. καθηγητής όμιλει περί «άνθρωπιστικών στρατιωτικών επεμβάσεων», δηλ. περί της γνωστής έννοιας του «military humanism» κατά το αμερικανικό πρότυπο των δύο τελευταίων δεκαετιών. Και βεβαίως, βελτιωμένο με όλες τις...νεο-όθωμανικές ιδιομορφίες²⁵.

Ο αντιδυτικισμός του Νταβούτογλου, όσον και αν αυτός μονοτόνως τον άρνείται, φαίνεται και από άλλα σημεία. Π.χ. επικρίνει ακόμη και την αμερικανική στρατηγική της «Νέας Διεθνούς Τάξεως», για την άσυνεπιά της και την έλλειψη αποφασιστικότητας που παρουσιάζει στην ύποστήριξη των άρχων των Ήνωμένων Έθνων σχετικώς προς την Συλλογική Άσφάλεια. Συγκεκριμένως, επιλέγει ως παράδειγμα και πάλιν την έθνικήν έκκαθάριση στην Βοσνία-Ερζεγοβίνη. Δεν σταματά την κριτική του και έναντι της «καθοδηγούμενης από την Δύση Παγκοσμιοποιήσεως» και την κατηγορεί ότι άποτελεί προσπάθεια όμογενοποίησης διαφόρων πολιτισμών, αν όχι και ολοκληρωτικής καταστροφής των «μη Δυτικών», κάμνοντας έκκληση για μεταξύ τους διάλογο. Γράφει: «Το πρώτο και πιο σημαντικό ζητούμενο της πρώτης προϋποθέσεως είναι η άναγνώρισις του δικαιώματος επιβιώσεως των διαφορετικών πολιτισμικών ταυτότητων σε κλίμα συνυπάρξεως. Η υπάρχουσα πολιτισμική κρίσις θα μπορούσε να υπερκερασθεί μόνο μέσω πολιτισμικού διαλόγου και έλευθέρως άνταλλαγής άξιων. Το πολιτισμικό μονοπώλιο έχει άποτελέσει το βασικό διακύβευμα του συγχρόνου Δυτικού πολιτισμού και έχει οδηγήσει στην καταστροφή Παραδοσιακών Πολιτισμών. Η τρέχουσα άναβίωσις των Παραδοσιακών Πολιτισμών άποτελεί αντίδραση σε αυτό το πολιτισμικό μονοπώλιο»²⁶.

Ο Νταβούτογλου θεωρεί ότι για να καταστεί η Τουρκία Ίσλαμική Περιφερειακή Δύναμις, άπαιτείται προσοχή και προσαρμογή της τουρκικής έξωτερικής πολιτικής στο πλαίσιο των «στρατηγικών παραμέτρων» που έχουν τεθεί από τις Μεγάλες Δυνάμεις. Στο ίδιο άρθρο, συνιστά στις Ήνωμένες Πολιτείες να άποφύγουν «τις κατηγοριοποιήσεις βάσει των προκλήσεων των πολιτισμικών διαφορών, όπως «Δύση έναντιόν Ίσλάμ» ή «Δύσις έναντιόν Όλων»²⁷. Προτείνει την άναδόμιση του Όργα-

24. Αυτόθι. Η προηγούμενη αμερικανική άνάμιξις στο Σουδάν και η σημερινή κατοχή του Ίρακ σίγουρα παρέχουν βάση εις αυτό το έπιχείρημα.

25. *Hurriyet Daily News*, 18 Μαρτίου 2008.

26. A. Davutoğlu, «The Clash of Interests: An Explanation of the World (Dis)Order», *Perceptions Journal of International Affairs*, Vol. 2, No.4, Dec. 1997-Feb. 1998, p.: 1.

27. Αυτόθι.

νισμού Ἠνωμένων Ἐθνῶν καὶ τὴν ἀναθεώρηση αὐτοῦ τοῦ μηχανισμοῦ Συλλογικῆς Ἀσφαλείας, ὥστε νὰ δύναται νὰ ἀπαντᾷ ἱκανοποιητικῶς στὸν «διεθνή στρατηγικό τυχοδιωκτισμό». Τέλος συμπεραίνει ὅτι οἱ Ἠνωμένες Πολιτεῖες πρέπει νὰ συνεργασθοῦν μὲ τὶς ἰσλαμικὲς καὶ τὶς κομφογκιανικὲς χώρες ὥστε νὰ ἀποτρέψουν τὸν ἐπικίνδυνο ἐθνικισμὸ τῆς «Εὐρώπης καὶ τῆς Ρωσσίας, ὡς ἀπειλῆς γιὰ τὴν παγκόσμια σταθερότητα»²⁸. Ἐδῶ καὶ πάλιν διερωτᾶται ὁ κάθε λογικὸς ἄνθρωπος: Μά, ἐπὶ τέλους, σὲ αὐτὴ τὴν «ἐπικίνδυνη καὶ ἐθνικιστικὴ Εὐρώπη» θέλει νὰ καταστήσει μέλος τὴν πατρίδα του ὁ κ. καθηγητῆς; Καὶ ἂν ὄχι, γιατί τὸ λέγει; Μήπως ἐπιθυμεῖ νὰ τὴν «ἐκδημοκρατίσει à la Turque» πρῶτα καὶ μετὰ νὰ προωθήσει τὴν Τουρκία; Ἦ μήπως, πολὺ ἀπλᾶ, δὲν τὸ πιστεύει καθόλου;

Εἶναι προφανές, λοιπόν, ὅτι ὁ Τοῦρκος γεωπολιτικὸς δὲν εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος θὰ ὀδηγήσει τὸν Ἑρντογὰν στὴν υἱοθέτηση τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμικοῦ προτύπου. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ἡ Ἑλλάς μᾶλλον ἐθελοτυφλεῖ καὶ ἐκδηλώνει τὴν ἔνδειά της σὲ σχεδιασμὸ «τουρκικῆς πολιτικῆς» ὅταν ἐπιμένει μονοτόνως καὶ μᾶλλον μὲ ἓνα θλιβερὸ τόνο, χωρὶς νὰ σκέπτεται νὰ χαράξει ἔστω καὶ μιὰ μὴ κοινοποιούμενη πολιτικὴ, ὅτι ἡ «Ἀθήνα στηριζοῦ τὴν εὐρωπαϊκὴ πορεία τῆς Τουρκίας!» Ὅπως ἔχω πεῖ ἐπανειλημμένως κ. Θεοδωράτε, ἡ Ἑλλάς ἐνθυμίζει προσκοπὶνα ἢ ὁποῖα προσπαθεῖ, θέλοντας νὰ κάμει τὴν καθημερινὴ καλὴ της πράξη, νὰ περάσει τὴν «γιαγιά Τουρκία» ἀπέναντι, ἀλλὰ δὲν ἀντιλαμβάνεται ὅτι ἡ «γιαγιά» δὲν τὸ θέλει!

Εἶναι ἐπίσης ἐμφανὲς ὅτι ἡ ἀντίληψις τοῦ Νταβούτογλου γιὰ τὴν σχέση τῆς Τουρκίας μὲ τὴν Ρωσσία ἀφορᾷ σχέση ἀναγκαστικῆς στρατηγικῆς συνεργασίας, ἰδιαίτερος ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴ τῆς Ἀγκύρας στὴν Εὐρασία. Εἶναι ἀκόμη σαφές ὅτι ἀποδέχεται τὴν ἀνάγκη νὰ λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τὶς βουλήσεις τῆς Ἀτλαντικῆς Ὑπερδυνάμεως, ἀλλὰ ἐπιδεικνύει κάθε διάθεση νὰ τὶς ἀνατρέψει ἢ νὰ τὶς ἀγνοήσει ἐντελῶς, πρὸς ὄφελος ἑνὸς νεο-ὀθωμανικοῦ ὁράματος γιὰ τὴν Τουρκία. Ὡστόσο προκύπτει ὅτι ὁ Τοῦρκος γεωπολιτικὸς εὐρίσκειται (δυστυχῶς) σὲ σύγχυση ἀναφορικῶς πρὸς τὸν ρόλο τῆς Τουρκίας στὶς σχέσεις της μὲ τὴν Ρωσσία, διότι ἀφ' ἑνὸς θεωρεῖ τὴν Ρωσσία ὡς «ἀπειλὴ γιὰ τὴν παγκόσμια σταθερότητα», ἐπιδιώκοντας νὰ ἐξωθήσει τὶς ΗΠΑ νὰ συνεργασθοῦν μὲ τὶς «ἰσλαμικὲς καὶ κομφογκιανικὲς» χώρες ἐναντίον της, καὶ ἀφ' ἑτέρου θεωρεῖ ὅτι ἡ Τουρκία πρέπει νὰ συνεργάζεται... μὲ τὴν Ρωσσία!* Τὸ αὐτὸ ἀκριβῶς συμβαίνει καὶ μὲ τὴν περίπτωσι τῆς Εὐρώπης γιὰ τὸν κ. καθηγητῆ! Ἡ σύγχυσις αὐτῆ τοῦ ἰδίου ἀποτελεῖ καὶ σύγχυσι τῆς Τουρκίας κατὰ τὴν προσπάθειά της νὰ συμβιβάσει γεωστρατηγικὰ ἡγεμονικὰ ὁράματα στὴν περιοχὴ τῆς εὐρυτέρας Μέσης Ἀνατολῆς καὶ καλὲς σχέσεις μὲ τὶς ΗΠΑ καὶ τὴν Ρωσσία, οἱ ὁποῖες θὰ πρέπει νὰ ἀποδεχθοῦν τὰ τουρκικὰ αὐτὰ ὁράματα. Ἀδύνατον!

Ἐπὶ τοῦ ἑνὸς ἔχει λοιπὸν σημαντικώτατον πρόβλημα λογικῆς εὐσταθείας στὴν συνολικὴ γεωστρατηγικὴν του ἀντίληψιν καὶ στὴν ἀντίστοιχὴ πρότασι. Μὲ ὀλίγα λόγια: οἱ ἀπόψεις τοῦ κ. Νταβούτογλου εἶναι ἐπικίνδυνες γιὰ τὴν εὐρω-ἀτλαντικὴ πολιτικὴ στὴν ΝΑ Μεσόγειο καὶ προκαλοῦν καὶ ἀμφιλεγόμενα αἰσθήματα στὴν στρατιωτικο-διπλωματικὴ, ἀλλὰ καὶ στὴν ἀκαδημαϊκὴ ἐλίτ τῆς χώρας του²⁹.

28. *Αὐτόθι*.

* Τοῦτο συμβαίνει σήμερον (2017).

29. Ὅπως μπορῶ νὰ γνωρίζω ἀπὸ προσωπικὲς συζητήσεις μου μὲ, κοσμικῶν ἀντιλήψεων,

Ἄς ἰδοῦμε ὅμως τώρα, κ. Θεοδωράτε, ἀπὸ πιδὸ κοντὰ τὸν νεο-ὀθωμανισμό τοῦ κ. Νταβούτογλου γιὰ νὰ ἐστιάσομε στὰ σημεῖα ποὺ ἀφοροῦν ἐμᾶς, δηλ. τὸν ἑλλαδικὸ καὶ τὸν κυπριακὸ Ἑλληνισμό.

Ἡ ἀπαρχὴ αὐτοῦ τοῦ δόγματος μπορεῖ νὰ ἐντοπισθεῖ στὸν νεο-ὀθωμανισμό τοῦ Ὁζάλ, στὴν ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τῆς κυβερνήσεως Ἐρμπακὰν καὶ στὴν καινοτόμα προσέγγισι τῆς γεωπολιτικῆς τοῦ Νταβούτογλου ἢ ὅποια ἐπεδίωκε τὴν βελτίωσι τῶν διμερῶν σχέσεων μὲ ἀσιατικὲς χώρες ὅπως τὸ Ἰράν, τὸ Πακιστάν, ἡ Μαλαισία, ἡ Σιγκαπούρη καὶ ἡ Ἰνδονησία καὶ μὲ ἀφρικανικὲς χώρες ὅπως ἡ Αἴγυπτος, ἡ Λιβύη καὶ ἡ Νιγηρία. Τὸ ἐννοιολογικὸ περιεχόμενον αὐτῆς τῆς πολιτικῆς ἦταν «ἡ δόμησις δεσμῶν μὲ σημαντικὲς δυνάμεις τῆς Ἀνατολῆς, χωρὶς νὰ θέσει ἐν κινδύνῳ τοὺς παραδοσιακοὺς δεσμοὺς τῆς Ἀγκύρας μὲ τὴν Δύση»³⁰. Ἡ κύρια θέσις αὐτοῦ τοῦ δόγματος εἶναι ὅτι τὸ «στρατηγικὸ βάθος» προϋποθέτει «γεωγραφικὸ» καὶ «ἱστορικὸ βάθος». Συνεπῶς, κατὰ τὸν Τοῦρκο γεωπολιτικὸ, ἡ Τουρκία κατέχει, ὡς ἀποτέλεσμα τῆς ἱστορικῆς κληρονομίας τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, σημαντικὸ γεωγραφικὸ βάθος. Σύμφωνα μὲ τὸν ἴδιο, «Αὐτὸ τὸ γεωγραφικὸ βάθος τοποθετεῖ τὴν Τουρκία στὸ κέντρο πολλῶν γεωπολιτικῶν πεδίων ἐπιρροῆς». Τὸ δόγμα τοῦ «στρατηγικοῦ βάθους» ἀπαιτεῖ ἐνεργὸ δέσμευσι μὲ ὅλα τὰ περιφερειακὰ συστήματα ποὺ γειτονεῦν μὲ τὴν Τουρκία. Ἐπίσης, οἰκοδομῶντας τὸν νεο-ὀθωμανικὸ, καὶ χαλιφατικὸν τύπου, γεωστρατηγικόν του χώρο, ὅπως ἀνελύσαμε ἀνωτέρω, θεωρεῖ ὡς ἐξέχουσα τὴν θέσι τοῦ μουσουλμανικοῦ κόσμου στὴν παγκόσμια τάξι πραγμάτων.

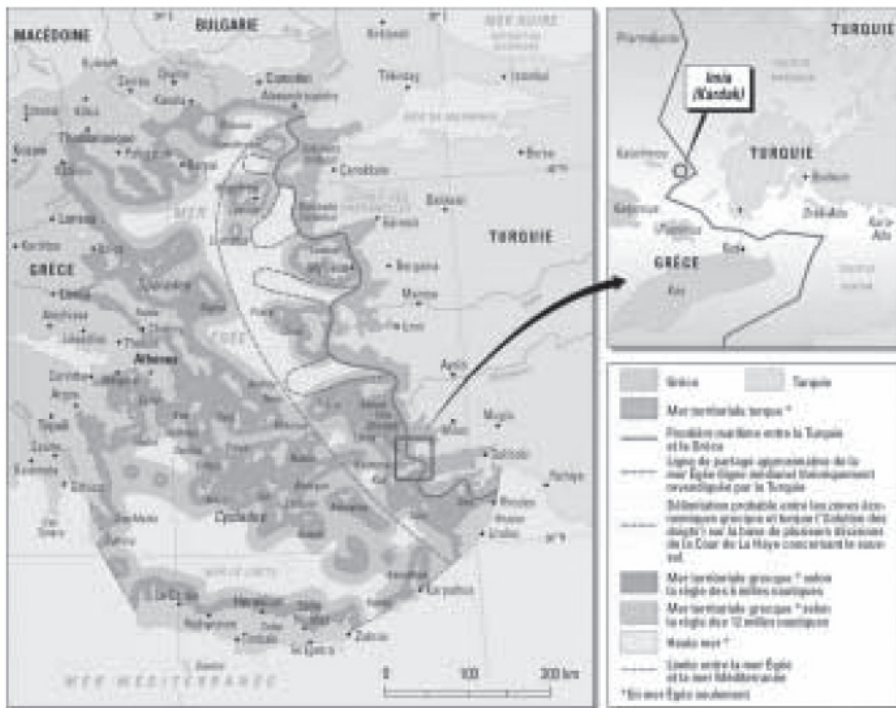
Ἀναφορικῶς, λοιπόν, πρὸς τὴν γεωστρατηγικὴν τοῦ ἰσλαμικο-τουρκικοῦ χώρου καὶ τὸ Δίπολλο Κύπρου-Αἰγαίου πρέπει νὰ τονίσωμε κάτι ποὺ ἀνεφέραμε ἀνωτέρω, δηλαδὴ ὅτι ὁ Νταβούτογλου δίδει ἰδιαιτέραν προσοχὴ στὶς κρίσιμες γεωγραφικὲς τοποθεσίαι τῶν κρατῶν ποὺ μοιράζονται αὐτὸν τὸν ἰσλαμικὸν πολιτισμὸ καὶ σαφῶς ἐπηρεασμένος ἀπὸ τὸν Alfred Thayer Mahan («On Naval Warfare»), τὸν πατέρα τῆς ἀμερικανικῆς γεωπολιτικῆς ἀντιλήψεως περὶ Ναυτικῶν Δυνάμεων, ὑπογραμμίζει τὴ σημασίαι τῶν λεγομένων «σημείων ἀσφυξίας» (chokepoints) ὅπως εἶπαμε πρὸ ὀλίγου. Στὸ πλαίσιο αὐτῆς τῆς καθαρὰ δυτικῆς γεωγραφικῆς-γεωπολιτικῆς ἀναλύσεως ὁ Τοῦρκος θεωρητικὸς βασίζει καὶ τίς προσεγγίσεις του γιὰ τὴν γεωστρατηγικὴν σημασίαι τοῦ Διπόλλου Κύπρου-Αἰγαίου, στὸ προαναφερθὲν βιβλίον του «Στρατηγικὸ Βάθος: Ὁ διεθνῆς τουρκικὸς ρόλος». Καὶ βεβαίως βασίζει τὴν γεωπολιτικὴν του ἀνάλυσι στὴν ἀνάγνωσι τῆς ἀμερικανικῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς. Ἄς συγκρίνωμε, ὅμως, τὰ κείμενά του μὲ τίς σημερινὲς ἐξελίξεις. Σὰς διαβάζω, λοιπόν, τί ἀναφέρει ὁ Τοῦρκος γεωπολιτικὸς στὸ βιβλίον αὐτὸ καὶ τὰ ὅποια ἐλπίζω νὰ διαφωτίσουν ἐπαρκῶς τίς ἑλληνικὲς ἐλίαι:

«Οἱ τελευταῖαι ἐξελίξεις ἐδειξαν ὅτι... οἱ ΗΠΑ δημιουργῶντας ἓνα δυναμικὸν συσχετισμὸ μεταξὺ τῶν πολιτικῶν τους γιὰ τὴν ἀνατολικὴν Εὐρώπη καὶ τὴν Μέση Ἀνατολή, ἐπιδιώκουν νὰ ἔχουν ὑπὸ ἔλεγχον τὴν Εὐρωπαϊκὴν Hinterland καλύπτοντας τὸ πεδίο τοῦ γεωπολιτικοῦ κενοῦ ποὺ ἐνεφανίσθη στὸν ἄξονα Βαλκανίων

ἐπιφανεῖς Τοῦρκους συναδέλφους.

30. P. Robins, *Turkish Foreign Policy*, Madeleine Feher Annual European Scholar Lecture, Begin-Sadat for Strategic Studies, Αὐγούστος 1999, Bar-Ilan University, Ramat Gan.

Μέσης Ανατολής μετά την διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης. Το Αιγαίο και η Κύπρος είναι δύο σημαντικά σκέλη, τόσο στον άξονα ανατολικής Ευρώπης-Μέσης Ανατολής από έποψη χερσαίας συνδέσεως, όσο και στον άξονα Αδριατικής-ανατολικής Μεσογείου-Κόλπου από έποψη θαλάσσιας συνδέσεως». (...) Στο πλαίσιο αυτού του στρατηγικού σχεδιασμού, το ζήτημα της Κύπρου θα έλθει στο προσκήνιο με πιδ ένεργό τρόπο.(...) Σήμερα, μεταξύ ανατολικής Ευρώπης - Βαλκανίων - Αδριατικής - Αιγαίου - ανατολικής Μεσογείου - Μέσης Ανατολής και Κόλπου (: Περσικού) διαμορφώνεται ένα πεδίο πολλαπλών άλληλεπιδράσεων ύψηλης δυναμικής. (...) Έπάνω σε αυτήν την γραμμή που ένοποιεί τα Βαλκάνια με την Μέση Ανατολή θα είναι αναπόφευκτος ή ανάπτυξης νέων έξορμήσεων».

Χάρτης 6: Από τον «Le Monde» στον οποίο εικονίζονται οι έλληνοτουρκικές «διαφορές». Παρατηρήσατε την διπλή όνομασία για τα Ίμια...

Ο Τουρκος γεωπολιτικός αναφέρει επίσης μερικές χαρακτηριστικές έκτιμήσεις (που έχω και εγώ κάμνει σε άρθρα μου³¹, προδ είκοσιπενταετίας μάλιστα, συνεπώς

31. Βλ. ένδεικτικώς: Ι. Θ. Μάζης, «Ο ρόλος της Ίσλαμικής Τουρκίας στην Σύγχρονη Γεωπολιτική κατάσταση της Λεκάνης της Μεσογείου», *Πρακτικά 3ου Πανελληνίου Γεωγραφικού Συνεδρίου*, 1993, σ.σ. 31-56, Ι. Θ. Μάζης, «Γεωπολιτική Ανάλυσις Έμπορευματοικού Διαύλου Δαρδανελλίων Αιγαίου», *ELIAMEP Occasional Papers*, OP 97.19, 1997, ISBN 960-7061-39-X., *Είσαγωγή στην Οικονομική Γεωγραφία και στις διεθνείς Οικονομικές Σχέσεις*, Ε.Π.Ε., Αθήνα 1989, Ι. Θ.

δεν κινδυνεύω να θεωρηθώ ως «άντιγραφεύς» του Τούρκου συναδέλφου). Άς δοῦμε τὶς σημαντικότερες:

1) «Ἡ Κύπρος, ποὺ κατέχει κεντρικὴ θέση μέσα στὴν παγκόσμια ἥπειρο (: ἔννοεῖ τὴν Παγκόσμια Νῆσο τοῦ Srykman), εὐρισκομένη σχεδὸν σὲ ἴση ἀπόσταση ἀπὸ τὴν Εὐρώπη, τὴν Ἀσία καὶ τὴν Ἀφρική, εὐρίσκεται μαζὶ μὲ τὴν Κρήτη ἐπάνω στὴν ἴδια εὐθεῖα ποὺ τέμνει τὶς ὁδοὺς θαλασσίας διελεύσεως. Ἡ Κύπρος κατέχει θέση μεταξὺ τῶν Στενῶν, ποὺ χωρίζουν Εὐρώπη καὶ Ἀσία, καὶ τῆς Διώρυγος τοῦ Σουέζ, ἡ ὁποία χωρίζει Ἀσία καὶ Ἀφρική, ἐνῶ συγχρόνως ἔχει τὴν θέση μιᾶς σταθερῆς βάσεως καὶ ἐνὸς ἀεροπλανοφόρου, ποὺ θὰ πιάνει τὸν σφυγμὸ τῶν θαλασσίων ὁδῶν τοῦ Ἄντεν καὶ τοῦ Ὀρμούζ, μαζὶ μὲ τὶς λεκάνες τοῦ Κόλπου καὶ τῆς Κασπίας, ποὺ εἶναι οἱ πιὸ σημαντικὲς ὁδοὶ συνδέσεως Εὐρασίας-Ἀφρικής».

2) «Μιὰ χώρα ποὺ ἀγνοεῖ τὴν Κύπρο, δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἐνεργὸς στὶς παγκόσμιες καὶ περιφερειακὲς πολιτικὲς. Δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἐνεργὸς σὲ ἐπίπεδο διεθνῶν πολιτικῆς, διότι αὐτὸ τὸ μικρὸ νησὶ κατέχει μιὰ θέση ἱκανὴ νὰ ἐπηρεάζει εὐθέως τὶς στρατηγικὲς συνδέσεις μεταξὺ Ἀσίας-Ἀφρικής, Εὐρώπης-Ἀφρικής καὶ Εὐρώπης-Ἀσίας. Δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἐνεργὸς σὲ ἐπίπεδο περιφερειακῶν πολιτικῶν διότι ἡ Κύπρος, μὲ τὴν ἀνατολικὴ ἀπόληξή της εὐρίσκεται σὰν βέλος στραμμένο στὴ Μέση Ἀνατολὴ ἐνῶ μὲ τὴν δυτικὴ ράχη της ἀποτελεῖ τὸν θεμέλιο λίθο τῶν στρατηγικῶν ἰσορροπιῶν ποὺ ὑπάρχουν στὴν ἀνατολικὴ Μεσόγειο, τὰ Βαλκάνια καὶ τὴ βόρειο Ἀφρική».

Ἡ περιγραφή αὐτή, κ. Θεοδωράτε, δὲν ἀφήνει περιθώρια παρερμηνειῶν ἀναφορικῶς πρὸς τὶς βλέψεις τῆς Τουρκίας γιὰ τὴν Κύπρο. Καὶ δὲν πρέπει νὰ ἀφήνει περιθώρια παρερμηνειῶν καὶ γιὰ τὸ ποιά θὰ εἶναι ἡ στρατηγικὴ βλέψις τοῦ Ταλάτ ὁ ὁποῖος καθοδηγεῖται ἀπὸ τὴν Ἄγκυρα. Ὅπως καὶ ποιά θὰ εἶναι ἡ στάσις του στὶς διαπραγματεύσεις μὲ τὸν Χριστόφια. Καὶ κατωτέρω γίνεται ἀκόμη πιὸ σαφῆς, τονίζοντας ὅτι ἡ Κύπρος, ὡς γεωστρατηγικὸ πρόβλημα, πρέπει νὰ ἀποσυνδεθεῖ ἀπὸ τὸ σύνολο τῆς τουρκο-ἐλληνικῆς διαφορᾶς! Αὐτὸ ποὺ χρόνια παλεύουν καὶ πολλοὶ ἐν Ἑλλάδι ἀφελεῖς νὰ πράξουν, ἀποσυνδέοντες τὸ Κυπριακὸ ἀπὸ τὶς διεκδικήσεις τῆς Τουρκίας στὸ ἐλληνικὸ ἀρχιπέλαγος.

3) «Ἡ Τουρκία, ἐπηρεαζομένη λόγῳ θέσεως ἀπὸ πολλὲς ἰσορροπίες, εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ ἀξιολογήσει τὴν Κυπριακὴ πολιτικὴ της, ἀφαιρῶντάς την ἀπὸ τὴν τουρκο-ἐλληνικὴ ἐξίσωση³². Ἡ Κύπρος γίνεται μὲ αὐξανομένη ταχύτητα ἓνα ζήτημα Εὐρασίας καὶ Μέσης Ἀνατολῆς- Βαλκανίων (δυτικῆς Ἀσίας-ἀνατολικῆς Εὐρώπης). Ἡ Κυπριακὴ πολιτικὴ (: τῆς Τουρκίας) πρέπει νὰ τοποθετηθεῖ σὲ μιὰ νέα στρατηγικὴ ἀντίληψη, μὲ τρόπο ἀρμόζοντα στὸ προαναφερθὲν νέο στρατηγικὸ πλαίσιο. Στὸ ζήτημα τῆς Κύπρου ἀπὸ πλευρᾶς Τουρκίας ἡ σημασία μπορεῖ νὰ ἐντοπισθεῖ σὲ δύο κυρίους ἄξονας: ὁ πρῶτος ἐξ αὐτῶν εἶναι ὁ ἄξων τῶν ἀνθρωπιστικῶν ἀξιῶν, προσηνατολισμένος στὴν

Μάζης, Ἡ γεωγραφία τοῦ Ἰσλαμιστικοῦ Κινήματος στὴν Μέση Ἀνατολή, Ε.Π.Ε., Ἀθήνα, 1992, κλπ.

32. Τί χρεῖαν ἔχομεν μαρτύρων! Ὁμολογεῖ ξεκάθαρα ὁ Τούρκος θεωρητικὸς ὅτι τὸ Κυπριακὸ ζήτημα δὲν πρέπει νὰ ἐμπίπτει στὸ πλαίσιο τῶν ἐλληνο-τουρκικῶν σχέσεων! Ἡ Κύπρος πρέπει νὰ ἀπομονωθεῖ!

κατοχύρωση της ασφάλειας της μουσουλμανικής τουρκικής κοινότητας, ως αποτέλεσμα της ιστορικής ευθύνης της Τουρκίας (...) Μια αδυναμία που θα εκδηλωθεί στο θέμα της ασφαλείας και της προστασίας της τουρκικής κοινότητας της Κύπρου μπορεί να εξαπλωθεί σαν κύμα στην Δυτική Θράκη και την Βουλγαρία, μάλιστα ακόμη και στο Άζερμπαϊτζάν και την Βοσνία³³. Ο δεύτερος σημαντικός άξων του Κυπριακού είναι η βαρύτης που εμφανίζει αυτό το νησί από γεωστρατηγικής έποψης. (...) Άκόμη και αν δεν υπήρχε κανένας μουσουλμάνος Τούρκος στην Κύπρο, η Τουρκία είναι υποχρεωμένη να διατηρεί ένα Κυπριακό ζήτημα. Καμμία χώρα δεν μπορεί να μείνει αδιάφορη απέναντι σε ένα τέτοιο νησί, που εύρσκεται μέσα στην καρδιά του ίδιου του ζωτικού της χώρου (...).

Δεν νομίζω ότι έχομεν χρεία μαρτύρων κ. Θεοδωράτε! Ειδικά αυτή η φράση περί «υποχρέωσης της Τουρκίας να διατηρεί ένα Κυπριακό ζήτημα» είναι σημαντικώτατη, σαφής και διαυγή! Καταργεί κάθε ψευδαίσθηση, αναφορικώς προς το μέλλον των συνομιλιών στη Μεγαλόνησο! Άς το αντιληφθεί η ελληνική πλευρά σε Ελλάδα και Κύπρο! Και εάν δυσκολευόμεθα να το αντιληφθούμε, ας διαβάσουμε τον Τούρκο συνάδελφο, ο οποίος είναι κρυσταλλίνης διαυγείας εις τα λεγόμενά του!

4) «Αυτή η γεωστρατηγική βαρύτης έχει δύο διαστάσεις. Η μία εξ αυτών έχει στενή στρατηγική σημασία και έχει σχέση με τις ισορροπίες Τουρκίας-Ελλάδος και Τουρκικής Δημοκρατίας της Β. Κύπρου-Ελληνικού Τιμήματος στην Ανατολική Μεσόγειο. Η δεύτερα διάσταση της γεωστρατηγικής βαρύτητας είναι ευρείας στρατηγικής σημασίας και σχετίζεται με την θέση της νήσου μέσα στις παγκόσμιες και περιφερειακές στρατηγικές».

5) «Την Κύπρο δεν μπορεί να την αγνοήσει καμμία περιφερειακή ή διεθνής δύναμις που διαμορφώνει στρατηγικούς σχεδιασμούς στην Μέση Ανατολή, την ανατολική Μεσόγειο, το Αιγαίο, το Σουέζ, την Έρυθρά Θάλασσα και τον Κόλπο. Η Κύπρος εύρσκεται σε τόσο ιδανική απόσταση από όλες αυτές τις περιοχές, ώστε έχει την ιδιότητα μίας παραμέτρου που (θα) επηρεάζει καθεμία από αυτές ευθέως. Η Τουρκία απέκτησε ένα στρατηγικό πλεονέκτημα την δεκαετία του 1970 επί της κυπριακής παραμέτρου, το όποιο και πρέπει να αξιοποιήσει όχι ως στοιχείο μίας άμυντικής Κυπριακής πολιτικής, δηλαδή με στόχο την διαφύλαξη του στάτους κβό, αλλά ως ένα θεμελιώδες στήριγμα μίας — διπλωματικής φύσεως — επιθετικής θαλασσίας στρατηγικής».

Άκούετε κ. Θεοδωράτε; Περί «επιθετικής θαλασσίας στρατηγικής» όμιλει ο Τούρκος γκουρού των Έρντογάν-Γκιούλ! Μάλιστα για να καταστήσει σαφέστερο το περιεχόμενο του νοήματος της «επιθετικής θαλάσσιας στρατηγικής», το αντιδιαστέλλει με την έννοια «της διαφυλάξεως του στάτους κβό»!

Μετά από τα ανωτέρω, καθίσταται μάλλον προφανές ότι ο Τούρκος γεωπολιτικός δεν πρόκειται να όδηγήσει τον κ. Έρντογάν στην υιοθέτηση του ευρωπαϊκού υποδείγματος. Ούτε θα επιτρέψει ποτέ στον Ταλάτ να αναπτύξει μια διαφορετικού τύπου και ευρωπαϊκών αντιλήψεων συνεννόηση με τον νόμιμο

33. Για όσους άφελεις θεωρούν ότι η Θράκη είναι άσφαλής και ότι δεν έχει καμμία σχέση με την Κύπρο!

πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας Δ. Χριστόφια. Αυτό, να τὰ ἔχομε ὑπ’ ὄψιν μας ἐμεῖς ἀπὸ ἑλλαδο-κυπριακὴ πλευρὰ καὶ νὰ μὴ τρέφομε αὐταπάτες καὶ νὰ προετοιμαζόμεθα γιὰ τὰ χειρότερα. Δὲν ἔχομε τὸ δικαίωμα νὰ προσποιούμεθα ὅτι δὲν γνωρίζομε, ὡς Ὑπουργεῖον τῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης, ὡς Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ ὡς Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις.

Πάντως πρέπει νὰ ποῦμε, τελειώνοντας μὲ τὸν Νταβούτογλου, ὅτι εἶναι εὐφύεστατος ἀλλὰ καὶ ἐπικίνδυνος γιὰ τὴν βορειο-ἀτλαντικὴ πολιτικὴ στὴν ΝΑ Μεσόγειο, προκαλεῖ δὲ καὶ ἀμφιλεγόμενα αἰσθήματα στὸ στρατιωτικο-πολιτικὸ, ἀλλὰ καὶ στὸ ἀκαδημαϊκὸ³⁴ κατεστημένο τῆς Τουρκίας, τοῦ Ἰσραὴλ καὶ τῶν ΗΠΑ. Ἴσως γι’ αὐτὸ σήμερα ποὺ λαμβάνετε αὐτὴν τὴν συνέντευξιν (26 Μαρτίου 2009), ὁ Τοῦρκος καθηγητὴς ἔχει μόνις πέντε ἡμέρες ποὺ ἀπεχώρησε ἀπὸ τὴν Οὐάσιγκτων ὅπου εὐρίσκετο γιὰ τὴν περίοδο 17-21 Μαρτίου, γιὰ νὰ συζητήσῃ τὶς κρίσιμες ἐξελίξεις στὸ γεωγραφικὸ σύμπλοκο τῆς Μέσης Ἀνατολῆς πρὶν ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψιν τῆς 6-7 Ἀπριλίου τοῦ Ἀμερικανοῦ προέδρου στὴν Ἄγκυρα³⁵. Διαρκούσης αὐτῆς τῆς ἐπισκέψεώς του ὁ καθηγητὴς Νταβούτογλου κατέθεσε καὶ τὴν προαναφερθεῖσα ὑποκριτικὴ ρήσιν, ὅτι δηλαδὴ «Οἱ ΗΠΑ καὶ ἡ Τουρκία ζοῦν μιὰ ἱστορικὴ στιγμὴ κατὰ τὴν ὁποῖαν οἱ δύο χῶρες ἔχουν παρόμοιες ἀπόψεις γιὰ ὅλα σχεδὸν τὰ ζητήματα». Ὁ ἴδιος ἐδήλωσε ἐπίσης ὅτι ἡ Τουρκία κατέστη ἕνας στρατηγικὸς κόμβος περιφερειακῶν ἐνεργειακῶν ὑποδομῶν καὶ ἐτόνισε ὅτι «ἀπὸ τοῦδε καὶ στὸ ἐξῆς ὁ καθένας θὰ βλέπει τὴν στρατηγικὴ σημασίαν τῆς Τουρκίας νὰ αὐξάνεται ἡμέρα μὲ τὴν ἡμέρα»³⁶.

Κατόπιν τούτων κ. Μάξη, αὐξάνεται ἢ μειοῦται ἡ γεωπολιτικὴ-γεωστρατηγικὴ σημασία τῆς Τουρκίας καὶ γιὰ ποιούς λόγους; Τί θὰ πρέπει νὰ ἀναμένομε στὸ μέλλον γιὰ τὶς σχέσεις ΗΠΑ-Τουρκίας;

Ὅλα ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὸ πῶς θὰ ἀντιδράσῃ τὸ περιφερειακὸ σύστημα κ. Θεοδωρᾶτε. Καὶ εἰς αὐτὸ ἀνήκει καὶ ἡ Ἑλλάς. Ἄρα ἐξαρτᾶται καὶ ἀπὸ τὶς ἀντιδράσεις τῆς Ἑλλάδος. Οἱ λοιποὶ σημαντικοὶ παράγοντες ἔχουν ἤδη ἀναφερθεῖ ἀλλὰ τοὺς ὑπενθυμίζω ἐν τάχει: τὸ Ἰσραὴλ στὸ πλαίσιο τοῦ τριγώνου Ἰσραὴλ-Συρία-Ἰρὰν καὶ οἱ ἐξελίξεις στὸ Δίπολο Πακιστὰν-Ἀφγανιστὰν. Αὐτοὶ γιὰ μένα εἶναι οἱ κύριοι συντελεσταὶ ἐπηρεασμοῦ τοῦ γεωπολιτικοῦ συστήματος ποὺ θὰ καθορίσῃ τὴν τουρκικὴ θέσιν στὴν περιοχὴ.

Κύριε Μάξη, γιατί ἡ Ἑλλάς ἔχει ἀφήσῃ τὴν Τουρκία νὰ «ἀλωνίζει» στὴν Μέση Ἀνατολή; Γιατί ἀφήσαμε τὸ Ἰσραὴλ ἀποκλειστικὰ στὰ χέρια τῆς Τουρκίας καὶ

34. Ὅπως μπορῶ νὰ γνωρίζω ἀπὸ προσωπικὰς συζητήσεις μὲ κοσμικῶν ἀντιλήψεων ἐπιφανεῖς τούρκους καὶ ἰσραηλινούς συναδέλφους.

35. Emrullah Uslu, «Ahmet Davutoglu: The Man behind Turkey’s Assertive Foreign Policy», *Eurasia Daily Monitor* Volume: 6 Issue: 57, March 25, 2009, ἡμερομηνία πρόσβασης, 27 Μαρτίου 2009, [http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews\[tt_news\]=34754&tx_ttnews\[bac_kPid\]=390&cHash=7093dd31fb](http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews[tt_news]=34754&tx_ttnews[bac_kPid]=390&cHash=7093dd31fb)

36. Ἐφημερίδα: *Anadolu Ajansi*, 19 Μαρτίου 2008.

πώς αυτό μπορεί να αλλάξει; Ποιά είναι ή πραγματική διάσταση των τουρκο-ισραηλινών σχέσεων σήμερα και πώς προβλέπεται να διαμορφωθούν στο μέλλον;

Κύριε Θεοδωράτε ή ερώτησής σας είναι καιρία! Στην γεωπολιτική ανάλυση δέν χωροῦν συναισθηματισμοί. Ὅπως δέν χωροῦν και συναισθηματικοῦ τύπου ἀξιολογήσεις. Ὁ Ἑλ. Βενιζέλος ἦτο σαφής ὡς πρὸς αὐτό! Δέν ὑπάρχουν διαρκεῖς φίλοι και διαρκεῖς ἐχθροὶ στὸ διεθνὲς γίνεσθαι! Ὑπάρχουν ὅμως διαρκῆ συμφέροντα! Καὶ αὐτὰ εἶναι τὰ γεωπολιτικὰ συμφέροντα, διότι συναρτῶνται μὲ διαρκεῖς πολιτισμικοὺς και γεωγραφικοὺς παράγοντας. Ἡ σχέση Ἑλλάδος-Κύπρου-Ἰσραὴλ εἶναι ἀναλόγου ποιότητος. Δέν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔλθωμεν «εἰς γάμου κοινωνίαν» μὲ κανένα! Ἄν κάτι τέτοιο συμβεῖ, καλοδεχούμενο, ἐὰν ὅμως δέν συμβεῖ τὸ σημαντικό εἶναι νὰ ἐξυπηρετήσομε, ὅλες οἱ πλευρές, τὰ καλῶς νοούμενα συμφέροντά μας μέσα στὰ ὁποῖα συμπεριλαμβάνεται και τὸ ζήτημα τῆς ἀσφαλείας. Κατόπιν τῆς ἀνωτέρω παραδοχῆς, πρέπει νὰ ἀντιληφθοῦμε ὅτι ἡ Ἑλλάς εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ συμμετάσχει στὸ γίνεσθαι τοῦ γεωπολιτικοῦ γεωγραφικοῦ συμπλόκου τῆς Μέσης Ἀνατολῆς. Πρέπει νὰ προσφέρει τίς καλές τῆς ὑπηρεσίες μέσω δύο γεωστρατηγικῶν συνεργασιῶν: τῆς Κυπριακῆς Κυβερνήσεως και τοῦ Τελ Ἀβίβ. Καὶ ἐδῶ θὰ πρέπει νὰ τονίσω ὅτι σὲ αὐτὴν τὴν συγκυρία, κατὰ τὴν ὁποῖαν ἡ ἰσλαμιστικὴ παράμετρος ὀξύνεται στὴν Τουρκία ἀλλὰ και στοὺς γύρω ἔθnikoὺς κοινωνικοὺς σχηματισμοὺς.

Ἡ Ἑλλάς μπορεῖ και πρέπει νὰ κάμνει χρῆση τοῦ μεγάλου διπλωματικοῦ τῆς καταπιστεύματος στὸν Ἀραβο-μουσουλμανικὸ κόσμο ἀλλὰ και στὸν ἀντίστοιχο Ἰουδαϊκό! Ὁ ἑλληνικὸς λαὸς εἶναι ὁ μοναδικὸς εὐρωπαϊκὸς λαὸς ὁ ὁποῖος δέν συνειργάσθη μὲ τὰ ναζιστικὰ στρατεύματα κατοχῆς γιὰ νὰ καταδώσει και νὰ δολοφονήσει Ἑλληνες ἑβραίους! Ἡ ἱστορία ἔχει νὰ μᾶς διδάξει πολλὰ ἐπ' αὐτοῦ και τὸ Μουσεῖον τοῦ Ὀλοκαυτώματος στὴν Ἱερουσαλήμ εἶναι γεμάτο ἀπὸ ἑλληνικὰ ὀνόματα «Δικαίων τῶν Ἐθνῶν», μεταξὺ τῶν ὁποίων φιγουράρει λαμπρὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ἁγγελου Ἐβερτ, διοικητοῦ τῆς κατοχικῆς Ἑλληνικῆς Ἀστυνομίας και πατρὸς τοῦ Μιλτιάδου Ἐβερτ. Ἐδῶ ἀποδεικνύω ὅτι ὑπῆρξε ἐκδηλωμένη ἀνθρωπιὰ ἀπὸ μέρος τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὁ ὁποῖος δέν ἐστόχευε σὲ κανένα συμφέρον, ἀπεναντίας ἔθετε τὴν ζωὴ του ἐν κινδύνῳ! Ἄρα, γιατί νὰ κάμνομε σήμερα τέτοια λάθη και νὰ καταλήγομε σὲ βερμπαλιστικοὺς ἀντισημιτισμοὺς ποὺ δέν ὠφελοῦν τὴν χώρα;

Τὸ Ἰσραὴλ αὐτὴν τὴν στιγμή ἔχει κάθε λόγο νὰ ἐμπιστεύεται τὴν κοσμικὴ, εὐρωπαϊκὴ Ἑλλάδα, παρὰ μιὰ ἰσλαμιστικὴ Τουρκία τῆς ὁποίας ἡ κυβερνήσις ἔχει καθοδηγητὲς μὲ ἐξαιρετικὰ ἐπικίνδυνα ἰσλαμο-χαλιφατικὰ ὄραματα και πολλοὶ τὴν κατηγοροῦν γιὰ «κρυφὴ ἀτζέντα». Φυσικὰ θὰ εἶναι ἀναγκασμένο νὰ τὸ πρᾶττει ὅσον ἡ Ἑλλάς δέν ἀσχολεῖται μὲ τὸ θέμα. Καὶ φυσικὰ, εἰς βάρος τῶν συμφερόντων ἀσφαλείας τῆς χώρας μας. Ἐκτιμῶ πάντως ὅτι ἡ κ. Μπακογιάννη ἔχει ἀντιληφθεῖ αὐτὴν τὴν πραγματικότητα και προχωρεῖ μὲ σφιστὲς κινήσεις ὡς πρὸς τὸ συγκεκριμένο ζήτημα.

Ίσχύει ακόμη τὸ δόγμα Srykman καὶ ἂν ναί, πῶς αὐτὸ διαμορφώνεται κατὰ τὴν μεταψυχροπολεμικὴ περίοδο;

Ὅλη μας ἡ συζήτησις κ. Θεοδωρᾶτε ἔγινε ἐπάνω στὸ Δόγμα Srykman καὶ τὸ ἀντελήφθητε, γι' αὐτὸ καὶ διατυπώνετε αὐτὸ τὸ ἐρώτημα. Σαφῶς καὶ ἰσχύει στὸ ἐπίπεδο τῶν λειτουργικῶν του προβλέψεων. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ Τουρκία λειτουργεῖ ὡς ἄνωτέρω, γι' αὐτὸ καὶ τὸ Ἰσραήλ ἢ ἡ Ρωσσία ἢ τὸ Ἰράν καὶ ἡ Συρία λειτουργοῦν ὅπως λειτουργοῦν. Ἡ ἐρμηνεία τῶν πολιτικῶν των καλύπτεται πλήρως ἀπὸ τὸν προτεινόμενὸ λειτουργισμὸ τοῦ ὑποδείγματος τοῦ Ἀμερικανοῦ γεωγράφου-γεωπολιτικοῦ. Ὅλη ἡ προσπάθεια γίνεται γιὰ νὰ ἐλεγχθοῦν οἱ ἐνεργειακὲς πηγὲς τοῦ «Στρατηγικοῦ Ἑλλειψοειδοῦς», ὅπως φαίνεται στὸν Χάρτη 4, καὶ νὰ ἀποφευχθεῖ ὁ ἔλεγχος τῆς Εὐρώπης ἀπὸ τὴν Ρωσσία μὲσω τῆς ἐνεργειακῆς τῆς πολιτικῆς αὐτὴν τὴν φορὰ.

Κυττώντας τὸν ἐπόμενον Χάρτη 5, ἀντιλαμβανόμεθα πόσο μεγάλη σημασία ἔχει αὐτὸ τὸ Ἑλλειψοειδὲς γιὰ τὴν ἐνεργειακὴ ἀσφάλεια τῶν ΗΠΑ!

Ἄς ἀναρωτηθοῦμε λοιπόν: Μήπως στὸ ἴδιο πνεῦμα ἀποκλεισμοῦ τῆς Ρωσσίας δὲν ἔγινε κ. Θεοδωρᾶτε ὁ ἀγωγὸς Μπακοῦ-Τσεϊχάν; Στὸ ἴδιο πνεῦμα ἀποκλεισμοῦ τῆς Ρωσσίας δὲν ἔγινε ἡ πρότασις γιὰ χάραξη τοῦ ἀγωγοῦ Nabuco; Στὸ ἴδιο πνεῦμα ἀποκλεισμοῦ τῆς Ρωσσίας δὲν ἔγινε ἡ χάραξις τοῦ ἀγωγοῦ T.G.I.; Στὸ ἴδιο πνεῦμα ἀποκλεισμοῦ τῆς Ρωσσίας δὲν ἔγινε ἡ τσετσενικὴ ἔκρηξις, ὥστε νὰ διακοπεῖ ἡ διάβασις τοῦ ἀγωγοῦ Μπακοῦ-Γκρόζνυ-Νοβοροσίσκ ἀπὸ ρωσσικὰ ἐδάφη; Στὸ ἴδιο πνεῦμα ἀποκλεισμοῦ τῆς Ρωσσίας δὲν ἔγινε ἡ ἀποτυχοῦσα παταγωδῶς προσπάθεια τοῦ Γεωργιανοῦ προέδρου Σαακασβίλη ἐναντίον τῆς Νότιας Ὀσετίας; Στὸ ἴδιο πνεῦμα ἀποκλεισμοῦ τῆς Ρωσσίας δὲν ἔγινε ἡ διάλυσις τῆς Γιουγκοσλαβίας καὶ ἡ δημιουργία ἀνεξαρτήτων μικρῶν κρατικῶν ὄντοτήτων μὲ φιλο-ἀτλαντικὸ πολιτικὸ προσανατολισμὸ; Στὸ ἴδιο φιλο-ἀτλαντικὸ πλαίσιο, μὲ στόχο καὶ πάλιν τὸν ἀποκλεισμὸ τῆς Ρωσσίας, δὲν οἰκοδομεῖται ἡ διαφωνία μας μὲ τὸ γειτονικὸ, ἐπίσης κράτος-θραῦσμα τῆς πάλαι ποτὲ Γιουγκοσλαβίας, τὴν FYROM; Ποῦ ἐντοπιζοῦνται ὅλα αὐτὰ κ. Θεοδωρᾶτε; Μὰ πολὺ ἀπλὰ στὸν Ἀναχωματικὸ Δακτύλιο τοῦ Srykman, τὸν γνωστὸν μας Rimland, ὅπως φαίνεται στὸν Χάρτη 8.

Ἐπὸ μίαν καὶ μόνον προϋπόθεσις ὅλο αὐτὸ τὸ Ἐπόδειγμα τοῦ Srykman θὰ κατέρρεε κ. Θεοδωρᾶτε! Μετὰ τὴν τήξη τῶν πάγων στὴν Ἀρκτική, ποῦ θὰ μετέτρεπε τὸν Βόρειο Παγωμένον Ὠκεανὸ σὲ πλεύσιμον δίοδον ἀπελευθερώνοντας τὴς Ναυτικὰς Δυνάμεις τῆς Ρωσσίας! Αὐτὸ εἶναι κάτι ποῦ δὲν τὸ σκέπτεται κανεὶς, ἀλλὰ γράφω ἕνα σχετικὸ πόνημα ἐδῶ καὶ μερικὸς μῆνες στὸ ὅποῖον θὰ ἀναδεικνύω τὴς προϋποθέσεις καταρρέουσας τοῦ ὑποδείγματος τοῦ Srykman ἀλλὰ καὶ τὴς γεωπολιτικῆς τους συνέπειας.

Τὸ Stratfor προχώρησε στὴν ἔκδοσι βιβλίου τὸ ὅποῖον ἀναφέρεται στὸ 2050, προβλέποντας ὅτι ἡ Ἑλλὰς θὰ ἀνήκει στὴν τουρκικὴ σφαῖρα ἐπιρροῆς (μοναδικὴ χώρα ἀπὸ τὰ Βαλκάνια), ἐνῶ ἡ Τουρκία θὰ ἔχει ἐπεκταθεῖ μέχρι τὴς οὐκρανικῆς πεδιάδης, ἐκδιώκοντας τὴν Ρωσσία ἀπὸ τὸν Καύκασο. Πόσο ρεαλιστικὸ μπορεῖ νὰ ἀποδειχθεῖ αὐτὸ τὸ σενάριο καὶ ποιὰ ἡ σκοπιμότης του;

Νομίζω ὅτι οἱ Ἀμερικανοὶ παράγοντες τὸ ὄφειλαν στὴν Τουρκία! Καὶ αὐτὸ

διότι τὸν Ἰούνιο τοῦ 2006 τὸ ἡμιεπίσημο ἀμυντικὸ ἀμερικανικὸ περιοδικὸ «Armed Forces Journal» ἐδημοσίευσε ἄρθρο τοῦ κεντρικοῦ ἀρθρογράφου του, ἀποστράτου συνταγματάρχου καὶ θεωρητικοῦ τῆς Γεωστρατηγικῆς Ralf Peters μὲ αὐτοὺς τοὺς χάρτες (σ.σ. 7 καὶ 8), ὅπου μεταξὺ ἄλλων ἀναδιατάξεων συνόρων δείχνει ἓνα τεράστιο Ἐλεύθερο Κουρδιστάν (Free Kurdistan). Τὸ χειρότερο ἦταν ὅτι τὸ κείμενο ποὺ συνώδευε τοὺς χάρτες καὶ οἱ ἴδιοι οἱ χάρτες ἐδιδάχθησαν στὸ NATO Defence College στὴν Ρώμη, προκαλῶντας τρομερὰν ἀναστάτωση στὴν Ἄγκυρα καὶ σειρὰ διαβημάτων στὸ Defence Department ἀλλὰ καὶ στὸ Department of State, τὰ ὁποῖα τὴν «καθησύχασαν», λέγοντας περὶ τοῦ ὅτι τέτοιου εἴδους σενάρια διδάσκονται εἰς ὅλες τὶς στρατιωτικὲς σχολὲς τοῦ κόσμου καὶ δὲν ἀξίζει νὰ τὰ ἐκλαμβάνει κανεὶς στὰ σοβαρά!

Προσέξτε ὅτι, μεταξὺ ἄλλων σημαντικωτάτων ἀλλαγῶν, ὁ χάρτης δείχνει ὅτι σὲ αὐτὸ τὸ Μεγάλο Κουρδιστάν ἀνήκει καὶ τὸ Ἰρακινὸ Κουρδιστάν, ὅπως καὶ οἱ ἀντίστοιχες κουρδικὲς περιοχὲς στὴν Συρία καὶ τὸ Ἰράν. Δὲν πιστεύω ὅτι κάτι τέτοιο θὰ μπορούσε νὰ γίνῃ πραγματικότης... Περιγράφει μία κατάσταση ἢ ὁποῖα θὰ ἀνέβαζε τὴν τιμὴ τοῦ πετρελαίου στὰ 1.000 δολλάρια, μάλιστα γιὰ μιὰ περίοδο τοῦλάχιστον 20 ἐτῶν! Δηλαδή διεθνή καταστροφή! Ἐκτὸς ἐὰν τὰ καύσιμα εἶχαν ἀλλάξει μορφή καὶ οἱ ὑδρογονάνθρακες εἶχαν δώσει τὴν θέση τους στὴν σύντηξη καὶ σὲ ἐναλλακτικὲς μορφὲς ἐνέργειας, δηλ. μετὰ ἀπὸ 80 χρόνια τοῦλάχιστον.

Θὰ μπορούσε λοιπὸν νὰ εἶναι κάτι ἀνάλογο καὶ αὐτὸ τὸ βιβλίον τοῦ Stratfor, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ George Friedman, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἀντίστροφον πλευρά. Πάντως, εἶναι ἀξιοσημείωτο τὸ γεγονός ὅτι οὐσιαστικῶς περιγράφει τὴν θεωρία τοῦ Νταβούτογλου, ὁ ὁποῖος, ὅπως σᾶς εἶπα, εὐρίσκεται στὴν Οὐάσιγκτων. Καὶ ἐπίσης εἶναι ἐνδιαφέρον νὰ παρατηρήσει κανεὶς ὅτι ἡ ἐν λόγω ἰδιωτικὴ ἐταιρία λέγεται ὅτι ἔχει ἰδιαίτερες σχέσεις μὲ τὶς ἀμερικανικὲς «κεντρικὲς» ὑπηρεσίαις. Π.χ. τὸ ἔγκυρο ἀμερικανικὸ περιοδικὸ Barron's, τὸ ὁποῖον ἀνήκει στὸν ὄμιλο τῆς ἐπίσης ἀπολύτως ἐγκύρου «Wall Street Journal» ἀνεφέρθη σὲ αὐτὴν τὴν ἐταιρία μὲ ἄρθρο ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ σκιώδης CIA»³⁷. Ἐν ὀλίγοις κ. Θεοδωρᾶτε, ἄς ἀντιληφθοῦμε ἐπὶ τέλος ὅτι δὲν μπορούμε ὡς χώρα καὶ ὡς κρατικὸς μηχανισμὸς ἀλλὰ καὶ ὡς διεθνῆς δρῶν καὶ κράτος-μέλος τοῦ NATO καὶ τῆς ΕΕ, νὰ ἀποφεύγομε νὰ μελετοῦμε εἰς βάθος τὴν γεωπολιτικὴ καὶ τὴν γεωστρατηγικὴ πραγματικότητα καὶ κυρίως ὅτι δὲν μπορούμε πλέον νὰ προχωροῦμε σὲ ἓνα σκοτεινὸ, ἀπὸ πλευρᾶς ἀνακατατάξεων, αἰῶνα στὴν ΝΑ Μεσόγειο χωρὶς ἰσχυρὰ «Think Tanks», μάλιστα κρατικά, τὰ ὁποῖα νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ παράγουν ἐπὶ μονίμου βάσεως καὶ μὲ «σκληρὰν πληροφορία» συγκροτημένη γεωπολιτικὴ ἀνάλυση καὶ γεωστρατηγικὴ σκέψη. Δυστυχῶς κάτι τέτοιο δὲν ὑπάρχει σήμερον στὴν χώρα μας. Ἀλλὰ καὶ ὅσα ὑπάρχουν στὰ καθ' ἕλλην ἀρμοδία ὑπουργεῖα, εἶναι ὑποβεβαθμισμένα, ἐγκαταλελειμμένα, στελεχωμένα ἄνευ ἐπιστημονικῶν κριτηρίων καὶ ἐπιλογῶν, λειτουργοῦντα ὡς «κομματικὰ ἐνυδρεῖα» τοῦ κυβερνῶντος κόμματος.

37. Jonathan R. Laing. «The Shadow CIA». http://users1.barrons.com/lmda/do/checkLogin?m_g=evobarrons&url=http%3A%2F%2Fonline.barrons.com%2Farticle%2FSB1002927557434087960.html. [Retrieved on 2007-09-17].

Ποιά πιστεύετε ότι θα είναι η θέση της Τουρκίας στον 21ο αιώνα; Θα αναδειχθεί ως η κυρίαρχη ναυτική δύναμις της ανατολικής Μεσογείου, όπως σχεδιάζει το στρατιωτικό κατεστημένο;

Θα απαντήσω λακωνικώς κ. Θεοδωράτε: Έαν η Έλλὰς τὸ «ἐπιτύχει» καὶ αὐτό, τότε θὰ εἴμεθα ἄξιοι τῆς τύχης μας, ὅποια καὶ ἂν εἶναι αὐτή!

Κύριε Μάξη σὰς εὐχαριστῶ ἰδιαιτέρως γιὰ τὴν ἀνάλυσή σας.

Ἐγὼ σὰς εὐχαριστῶ κ. Θεοδωράτε καὶ σὰς εὐχομαι καλὴν ἐπιτυχία.